

Ціна: 40 центів

НОВІ ДНІ

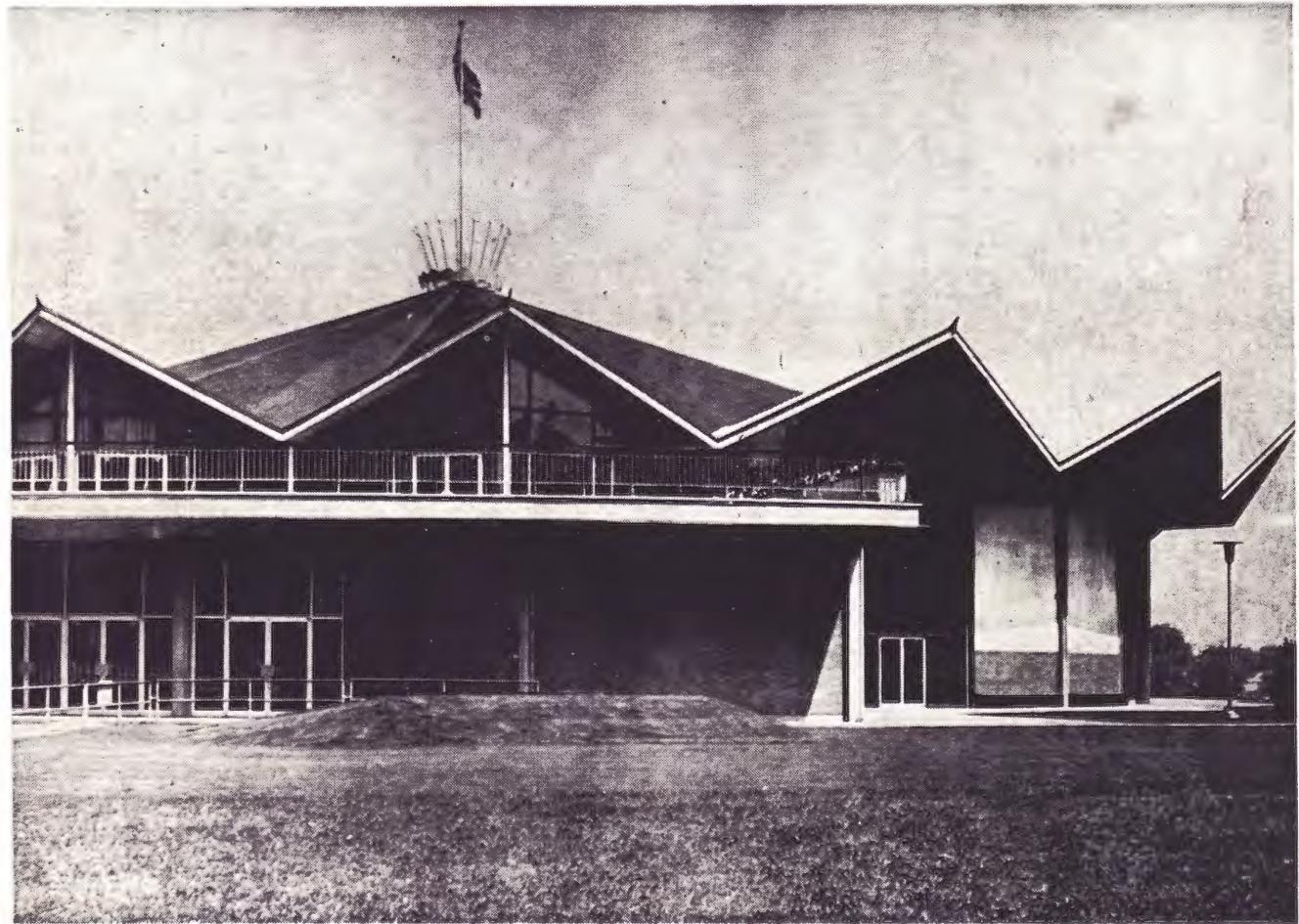
• NOWI DNI •

У НІ ВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ МІСЯЧНИК

РІК XVI

ЛІПЕНЬ/СЕРПЕНЬ — 1965 — JULY/AUGUST

Ч. 186/187

diasporiana.org.ua

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Макдоналд Вілсон — Поезії	1
Гай-Головко О. — Вілсон Макдоналд	2
Біляїв В. — Дві поезії	3
Сварог В. — Природа і поет	5
Неприцький-Гновський — Лише народ, поезія	10
Щербак М. — З нових поезій	11
Черненко О. — Тодось Осьмачко, спогади про нього і фонд для нього	12
Мовчан Ю. — Ще про В. Коротича та інші справи	16
Волков В. — Візита	20
Галан А. — Про національний даток і національний скарб	21
Волиняк П. — Славне й багатообіцяюче п'ятнадцятиріччя	23
Волиняк П. — Онтаріо — край краси, присмоктостей і можливостей	25
Огляд преси. Бібліографія. Дописи. Листування.	

НА ПЕРШІЙ СТОРІНЦІ ОБКЛАДИНКИ: Фестивальний театр у Стратфорді. Канада.

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИЄДНАЛИ:	
Криволап Сергій, Аделаїда, Австралія	4
Завертайло Д., Чікаго, США	3
Сорока Степан, Гамільтон, Канада	2
Багряна Галина, Н. Ульм, Німеччина	2
Лімонченко Д., Резеда, США	1
Гречко Л., Філадельфія, США	1
С. С., Міннеаполіс, США	1

«НОВІ ДНІ»

Універсаленний ілюстрований місячник.
Видає в-во «Нові Дні», редактор П. Волиняк.
Умови передплати:

Канада — річна: \$4.00, піврічна: \$2.50

США — річна: \$4.50, — піврічна: \$2.50 amer.

Зміна адреси: 10 центів (можна канадськими поштовими марками, чи амер. грішми)

НАШІ ЗАКОРДОННІ ПРЕДСТАВНИЦТВА.

В Англії:

A. Bondarenko, 78 Kensington Park Rd.
London, W. 11, England
Передплата: річна — півтора фунти.

В Австралії:

S. Krywolap, Box 1586 M, G.P.O. Adelaide,
South Australia

Передплата: річна — півтора фунти.

Замовлення і гроши слати на адресу:

N O W I D N I
187 Yarmouth Rd., Toronto 4, Ont., Canada

NOWI DNI, a Ukrainian Monthly.
Editor: Petro Wolyniak.

Юсипчук К., Едмонтон, Канада	1
Кулик С., Нью-Йорк, США	1
Дем'яненко С., Торонто, Канада	1
Стрижозець С., Порт Кредіт, Канада	1
Максимлюк А., Торонто, Канада	1
Голозко Ліда, Торонто, Канада	1
Ворон М., Келгари, Канада	1
Кузьменко Варвара, Ошава, Канада	1

НА РОЗБУДОВУ ЖУРНАЛУ ЖЕРТВУВАЛИ:

Кулик Степан, Нью-Йорк, США	25.00
Канарейська Віра, Монреаль, Канада (з хрестин сина Марії та Івана Требів)	7.50

Грановський Ол., Сан Паул, США	7.50
Косогоз В., Чікаго, США	5.20
Василенко Р., Оттава, Канада	5.00
Мартинець П., Новий Ульм, Німеччина	4.00
Юсипчук К. і М., Едмонтон, Канада	3.00
Григоренко В., Сомерсет, США	2.50
Сорока Степан, Гамільтон, Канада	2.50
Козалевський М., Сан Паул, США	2.50
Кошиць Тетяна, Вінніпег, Канада	2.00
Бондар В., Детройт, США	2.00
Ліщина Леонід, Торонто, Канада	2.00
Гончарук В., Кіченер, Канада	2.00
Онищенко Г., Торонто, Канада	2.00
Дзюба Петро, Торонто, Канада	2.00
Литв'як Т., Едмонтон, Канада	1.15
Кириченко Л., Гамільтон, Канада	1.00
Шумило Віра, Ванкувер, Канада	1.00
Судчак Ірина, Монреаль, Канада	1.00
Манько І., Ошава, Канада	1.00
Федорович Т., Нью-Гейвен, США	1.00
Гнідь Михайло, Торонто, Канада	1.00
Кукуруза Павло, Міннеаполіс, США	1.00
Селегей М., Гамільтон, Канада	1.00
Зазертайло Д., Чікаго, США	1.00

Сердечно всім дякуємо! РЕД.

МАЄМО ТАКІ ДИТЯЧІ ВИДАННЯ:

Тарас Шевченко — ВІРШІ, стор. 44, формат: 10 x 7, 42 ілюстрації і портрет Т. Шевченка робота Слищенка. Кольоровий друк, обкладинка двокольорова, гарний папір.

Ціна — \$0.90.

РАЙДУГА — збірочка для дітей молодшого віку, стор. 16, формат 10 x 7 цалів, 26 ілюстрацій, гарний папір, кольоровий друк, обкладинка в 2-х кольорах.

Ціна — \$0.35.

М. Трублаїні — ПРО ДІВЧИНКУ НАТАЛОЧКУ і СРІБЛЯСТУ РИБКУ, стор. 16, формат 10 x 7 цалів, великі на всю сторінку ілюстрації, обкладинка в 2-х кольорах.

Ціна — \$0.40.

“СОНЕЧКО Й ХМАРИНКА” — збірка для дітей молодшого віку, стор. 16, формат — 10 x 7 цалів, 33 ілюстрації, гарний папір, кольоровий друк, обкладинка в двох кольорах.

Ціна — \$0.35.

“РУКАВИЧКА”, стор. 16, формат 10 x 7 цалів, великі і гарні ілюстрації, кольоровий друк.

Ціна — \$0.40.

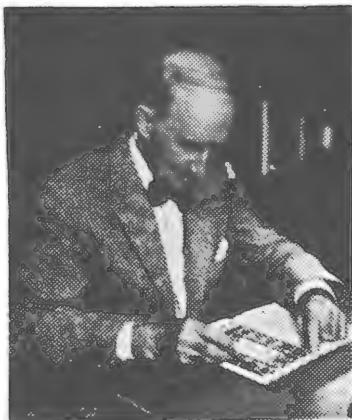
Замовляти в “Нових Днях”:

Authorized as Second Class Mail by the Post Office Department Ottawa and for payment of postage in cash.

Printed by KIEV PRINTERS LTD., 686 Richmond St. W., Toronto, Ont., Canada

О. ГАЙ-ГОЛОВКО

Антологія канадських англомовних поетів

Вілсон Макдоналд

Вілсон МАКДОНАЛД
WILSON MACDONALD

ТАРАС ШЕВЧЕНКО
TARAS SHEVCHENKO

Він віку чверть носив ярмо
Кріпацької сумної долі,
А потім дев'ять літ, гучних як штурм,
Ходив у мантії розкованої волі.

Але з любови до його землі
Він мантію віддав за каторжника робу:
Та не збагнути цього людці малі,
Чому змінив він радість на жалобу.

Бо він по-дивному любив людей,
І сни його пізніш розквітли у розмаї;
Обожнюючи волю, він її, проте,
Віддав за волю гнобленого краю.

Під час недуги спалахнула скарга в нім,
Але нетлінному скорилося тлінне,
І він у глибоченні тузі став святым
І спасом любленої України.

ФЛАКОН КРАСИ
A FLAGON OF BEAUTY

Я зібрав краси пишної сутність
Із місць дивовижних;
Із індійця, який танцював
У сонця крові,
Із надмірної чорної туги
На лицеях голодних,
Із розмов бородатого рабина,
Із смиренних монашиних уст;
Із розгульного вітру в кущах,

Із похмурих річок, що киплять
Бунтівливою білою піною;
З лебедино-мандрюючих хвиль,
Із вітрів, що вимірюють світ,
Із глибоких загравних небес
У повільну і красну ніч.
З дзюркітливого сміху дітей.

Я зібрав краси пишної сутність
І налив у склянки.
І в рядочок поставив людям,
Що проходять у спразі.
Цей дарунок я вклечав гіллям
З винограду, що дико росте
Із травою над тихим ставом,
Прохолоджуючи її.

Я руки і ноги скривавив
У терпинах в шуканні своїм,
У шуканні краси розуміння.
Я брав скелі, де кози стрибають
І заводять вітри.
Я пройшов піском білим
Під час бур навісних, і знайшов там
Чистий трунок краси у звукові.
Я жорстокість боров
І шляхи непривітних пустинь
Для тієї краси, що відома кільком.

Будівничий Саду Краси
Увійшов уночі, коли спав я,
І до трунку моого дотуливсь,
Що його я так ревно уклечав,
І хто ж не съорбне, що Він пив!
Бо все, що я мав — Його праця:
Ті іскри з-під п'ятки кози,
Пробудження пташки крикливе
І правда в Малгіседека вустах.

(«Флакон Краси»)

МОГУТНІЙ ПРИПЛИВ HIGH TIDE

Як ранком проміння на кораблях,
Я бачив це сяйво на тілі твоїм;
Я райдуги бачив потік на вустах
І в кучерях — плетеві ряснояснім.
Та я не оспівую чари оті,
А силу таємну, що разом сплела
Усе це, і кинула в гін золотий,
Мов квітку прекрасну пахуча земля.
Ти надто людська,
щоб завжди бути святою;

Ти надто свята,
щоб завжди людською бути;
Бурхливо повінню
йдеш ти крізь мене поволі,
І тому вітаю
оце твій приплів могутній.
Я стрінути хочу тебе не словами,
Що пишності ллються із них ручай,
А квіткою пісні із жарпелюстками
І гронами подиву в серці моїм.
(«Флакон Краси»)

ПОЧЕТ THE RETINUE

Ти для мене барви, що не бачу їх.
Ти для мене світло, як зірниці сплять.
Одяг сновидіння, що у нім ходжу,
Витканий, кохана, з волосся твого.

Все, чим дорожу я,
Мос, як з тобою.
Вулиця у місті, що по ній ідеш,
Вітерцем співає в золоті пшениць.
І планети нові в небесах горять,
Як іскриться зір мій у твоїх очах.
І коли б ти зникла десь у тузі дня,
Повінню на мене впала б самота.
І великий почет — все твоє в мені —
Линуло б стежками, де нема кінця.
(«Флакон Краси»)

ЦІ ДРУЗІ МОІ... THESE FRIENDS OF MINE

Вночі повернувся із тихих прерій
І солодощі самоти лишу,
Й дивитимусь на звеселі двері,
Ціоб привітати всіх, ким дорожу.

Знайду слова, що говорив давно я,
Заховані у ніжності, далеко десь від зла,
З уявою моєю голубою
І чистою, що буйно в них цвіла.

Циганська подорож була для мене гожа,
Солодка самота — як давнє вино.
Але ці мандри я любив так, може,
Тому, що з друзями зустрінуся я знов.

Які сильні їх руки у години туги
І прохолодні голоси для ран в моїй душі!
У сяйві місяця палке вітання друга,
І тепло в зоряній безкровній течії.

Я з серцем, о, життя, багатства не шукаю
Й тобі душа моя молитви скромні ллє;
Мое багатство: це коли я знаю,
Що прихід мій для друга співом є.

(«Із Пустелі»)

ПІСНЯ ПРО УСАМИТЕННЯ

A SONG OF LONESOMENESS

Коли десь далеко на Заході затужиш
за Сходом ти,
То тугу цю обрій ласкавий залиже й розвіють
п'янкі вітри.

Коли ж ти на Схід повернешся й відчуєш
за Заходом сум,
Ніколи не знайдеш в шумливому місті спочинку
від тужних дум.

Коли ти в шавлії загубишся, а в серці
тряонда живе,

То день на квітковому килимі гасне і ніч
чарівна пливе.

Коли ж на залоднених вулицях захочеш
спокою знайти,
То де ж це ти зможеш поговорити віч-на-віч
із Богом Святым?

Коли тебе вимучить стукотом розбурханих
вулиць варстат,

То ти не втечеш від гармидеру й крику, що
вироком в мізку дзвеняТЬ.

Коли ж візьме втома на Заході, як небо
пала голубе,

Ти зможеш лягти на ложі із вітру і зорями
вкрити себе.

Я душу згубив за Заході, а серце
в степу яснім,

I диких квіток запашистеє плем'я проходить
кількою груди мої.

А вітер співучими крилами остуджує
втому в очах,

Я повен дикої спраги до сині в безкрайх
отих небесах.

Я піду із міста томливого, туди де
зірниці блиселять,

Де вітер співає, як дівчина люба, і трунки
повітря пахтять.

Коли ж в кінці степу широкого задзвонить
по мені дзвін,

Ти знайдеш проколене кактусом серце й шавлію
в волоссі моїм.

(«Із Пустелі»)

ВІЛСОН МАКДОНАЛД

Вілсон Макдоналд — один з найвидатніших канадських поетів. Його поезії, що він створив іх протягом більш ніж пів віку, відзначаються молодістю, сміливістю, вольнолюбною душою і закінченістю в красці. А тому його поетичні твори дуже емоційні, вони легко впливають на читача і зворушиють його душу.

В. Макдоналд народився 1880 року в провінції Онтаріо, у священничій родині, яка переїхала з Шотландії по Канаді. Пізніше він перебував в Англії і в США. Потім повернувся на батьківщину і пробував свої сили в комерційній рекламі, але не

НОВІ ДНІ, ЛІПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1965

довго, бо вирішив увесь свій час присвятити поезії. Таким чином незабаром він стає відомим поетом у Канаді і в англомовних країнах. Його поезії викликали цікавість своєю глибокого ліричністю, переплетеною сарказмом. Суворий і непоспішливий майстер є прихильником старовини і традиційності, що зв'язана, так само як і в його попередників Чарлза Робертса, Влісса Кермена і Дункана К. Скотта, з англійським романтизмом.

В. Макдоналд видав багато збірок поезій, а саме: «Пісня про країну прерій» (1918), «Із пустелі» (1926), «Баляди про вороняче королівство» (1930), «Флакон краси» (1931), «Комбер Ков» (1937), «Вихід» (1944) та інші.

В. Макдоналд також чудовий графік, який володіє й каліграфією і з великим смаком оформлює свої книжки. Він також композитор — скомпонував кілька опер і багато пісень. Він довгий час жив у Торонто, а в кінці 1964 року вирішив доживати свого віку у його любимій частині Канади — Британській Колюмбії.

За останні роки Вілсон Макдоналд виявив важне зацікавлення Україною, зокрема Шевченком. Його запрошено на Міжнародний форум діячів культури, що відбувся в Києві 29-30 травня 1964 р. Цей форум був скликаний спільно Урядом Республіканським Комітетом по відзначенню 150-річчя з дня народження Тараса Шевченка і ЮНЕСКО. Кошти подорожі й пereбування делегатів на форумі оплачувало ЮНЕСКО.

30 травня 1964 р. на Шевченківському Форумі Вілсон Макдоналд виступив з промовою, у якій говорив про велич Шевченка, високо оцінив пам'ятник Шевченкові у Палермо, Канада (робота скульпторів Олійника і Вронського), який він оглядав, тепло говорив про Київ. Через стач здоров'я на зміг поїхати до Києва на Тарасову Гору, а також не поїхав разом з іншими учасниками Форуму і по Шевченківських місцях — до Моринців і Кирилівки. Але, як він сказав у своїй промові, подорож до Києва дала йому змогу ще краще зрозуміти творчість Тараса Шевченка.

На запрошення Комітету Українців Канади брав участь у Шевченківських святкуваннях у Торонто і Вінніпезі. Написав вірша «Тарас Шевченко».

Володимир БІЛЯІВ

Склистий сніг, склистий сніг, мов сіль,
і не сіється він, а січе...
Давніх зим незагоєний біль
не зникає з моїх очей.

Не забути до скону тих зим —
не таких, як оця зима:
сніговій морозяний дим
степ увесь до небес підійма.

І О ВІ Д Н І, ЛІПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1965

Канонад вогнепальний вир
батареї палять навісні,
і свіжі ями гарматних вирв
пахнуть наче рілля на весні.

Ні тобі ні доріг, ні мостів,
і притулку нема й переправ,
кожний крок у собі вмістив:
«Смерті смерть поправ».

Тож біснуйся, хурделице, й вий,
заглуши батареї рев,
по пустелі жени сніговій,
де нема ні осель, ні дерев —

тільки сніgom зім'яте стебло,
тільки скута морозом земля,
хай впаду я у вирви тепло,
що таке, як могила й рілля!

Склистий сніг, склистий сніг, мов сіль,
кулеметна метіль звідусіль...

• • •

Поглянь, поглянь, як надвечірній блиск
Спроквола в неосяжнім небі тане
І як мусянжно міниться, темніє обеліск
Осіннього платана.

Напій тверезости, напій терпкій.
Пізнання зір слозі не засліпити.
І щастя нетривкого черепки
Не позбирати нам, не позліпити.

Та й нащо? У калейдоскопі з'яв
Речей істотність так і не пізнавши,
Змарну дні, до категорії розсяв
Себе зачисливши напевне і на завше.

Бо поверховости буденний вир
Не поєднати з мудрістю спокою —
Так як споконвіків болотяний кушир
Не виріс піднебесно у секвою.

Я не позбудуся приречення тавра,
Що владним роком впалене глибоко.
Пора тверезости — терпка пора.
Пізнання око — всевидюче око.

MODERN HEATING

ОПАЛЕННЯ:

Водяне — Парове — Помпі
Оіл Борнери та направи.

J. KIRICHENKO
945 DUNDAS ST. W. — TORONTO, ONT.
PHONE: EM 8-6602

новий КАНАДСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ КОДЕКС (СТАНДАРТИВ)

Чинний від 1 липня 1965 р.

ЦЕЙ КОДЕКС ОХОПЛЮЄ РОБІТНИКІВ
У ТАКИХ ГАЛУЗЯХ ПРОМИСЛОВОСТІ:

- ЗАЛІЗНИЦІ, операції яких охоплюють більше, ніж одну провінцію;
- ТРАНСПОРТ ПО БИТИХ ШЛЯХАХ — інтерпровінціяльних або інтернаціональних;
- ТРУБОПРОВОДИ, які сягають поза яку будь провінцію;
- ТЕЛЕГРАФИ і ТЕЛЕФОНИ за винятком тих, які діють виключно в одній провінції;
- усе РАДІО й ТЕЛЕБАЧЕННЯ;
- усе СУДНОПЛАВСТВО і зв'язане з ним обслуговування;
- ПОРОМИ — інтерпровінціяльні і інтернаціональні;
- увесь ПОВІТРЯНИЙ ТРАНСПОРТ;
- уся ГІРНИЧА УРАНОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ і ЙОГО ПЕРЕРОБКА;
- усі ЗБІЖЖЕВІ ЕЛЕВАТОРИ;
- усі МЛИНИ, СПОЖИВЧІ МЛИНИ, СПОЖИВЧІ СКЛАДИ і МЛИНИ ЗЕРНОЧИЩЕННЯ;
- ОСНОВНЕ РИБАЛЬСТВО, якщо рибалки працюють за платню;
- більшість ФЕДЕРАЛЬНИХ ДЕРЖАВНИХ КОРПОРАЦІЙ;

КОДЕКС УСТАНОВЛЮЄ ТАКІ СТАНДАРТИ:

1. Стандартний 8-годинний день і 40-годинний тиждень, з обмеженням понадгодинної праці до 8 годин тижнево і платної по півтори регуляриої ставки;
2. Мінімальна ставка \$1.25 на годину;
3. Два тижні платної річної відпустки;
4. Вісім загальних платних свят на рік.

Де можна буде доказати, що негайне застосування нового розпорядження праці буде діяти проти інтересу робітників або буде негативно впливати на розвиток промисловості, Міністер Праці може відсунути впровадження нового стандарту годин праці, щоб таким чином дати час на пристосування.

У ділянках промисловості, які провадять свої операції у місцевому засяగу, впровадження нової заробітної платні також може бути відложене.

По повній інформації про новий Кодекс пишіть до

Labour Standards Branch,
Department of Labour,
Ottawa

DEPARTMENT OF LABOUR

Hon. Allan J. MacEachen, Minister of Labour   George V. Haythorne, Deputy Minister

Вадим СВАРОГ

ПРИРОДА І ПОЕТ

Ол. Неприцький-Грановський. Збірки: «Гимни сонцю», «Іскри віри», «Осінні узори». США. 1953-58.

М. І. Мандрика. Сонцецвіт. Вінніпег. 1965.

Поет побачив на листку берези краплину роси й зупинився вражений. Осяяна сонячним променем, що перетворив її на райдужну перлину, ця крапелька лежала на тъмавому золоті осіннього листка як маленьке диво природи. Поет задивився на неї, і раптом його схвилювала думка про те, якою чудесною красою оточує нас природа і як мало ці-німо ми цю красу.

Є люди, які вміють бачити красу, мимо якої бай дуже проходять інші. Ці люди наділені особливою душевною властивістю. Вони — поети, і не тільки тоді, коли пишуть вірші. У збірках поезій Ол. Неприцького-Грановського, у кожному їх вірші, ми можемо бачити цю вічно свіжу здібність поета раз-у-раз зупиняючися в подиві й зворушенні перед тими чарами, що їх діє природа, ще не знівчена людськими руками. Так, у збірці, що називається «Гимни сонцю», вірші носять такі промовисті назви: «Одна краплина», «Війнув вітерець», «Вічне світло», «Сяєво», «Світло й тіні», «Дощ», «Стежки», «Ніч і ранок» і так далі. У цих віршах говориться про те, що ми можемо бачити кожного дня,ожної хвилини; про те, що є завжди з нами. У найзвичайнішому для всіх інших явищі «буденної» природи поет бачить свято, таїнство, чародіяння. У кожному з них він вбачає щось хвилююче, надчахаюче цілим роєм емоцій і думок.

У тому галасі, що його здіймають нині так звані «модерністи», тонуть голоси тих поетів, які дотримуються традиційних поетичних форм. При всьому безперечно потрібному інтересі до новаторства в поезії, не можна ігнорувати їх цих поетів, які безпретенційно люблять поезію, живуть нею, творять її в межах даних їм можливостей.

Поетична культура будь-якої спільноти твориться не лише окремими, особливо оригінальними авторами (а тим менше авторами, які намагаються бути навмисно оригінальними), а насамперед тими поетами, що найбільше читаються в цій спільноті й таким чином установлюють пересічний рівень літературної культури загалу. Безперечно, треба шукати нових поетичних стежок, нових форм і образів, але експерименти часто ще не бувають досягненнями; крім того переважну більшість читачів літературні експерименти й не цікавлять. Ці шукання й експерименти нерідко цікаві лише для самих письменників та невеликої розмірно групи читачів-гурманів, розніжене піднебіння яких уже не задоволяється звичайними стравами. Сьогоднішні експериментатори намагаються творити літературу завтрашнього дня; але література потрібна й сьогоднішнім читачам. Про новаторів читацький за-

гал знає здебільшого з чужого голосу, але читає він передусім тих поетів, які пишуть зрозуміло для нього мовою, які поділяють з ним його традиції й спадщину. «Принципово» нехтувати цих поетів, не приділяти їм критичної уваги, не старатися прислужитись їм порадою було б непрощенним снобізмом.

Неприцький-Грановський є одним з тих наших поетів, які не претендуючи на якесь кричущу оригінальність, стараються бути самими собою й мають свою читацьку авдиторію. За характером його поетичного хисту й світовідчуваання, його слід причислити до романтиків. Найкращі його вірші належать безсумнівно до поезії природи, або, як її називають, пейзажної лірики (я не вважаю цей термін за вдалий).

Вірші про природу писалися в усі епохи, але їхній характер і якість змінювалися відпозідно до смаків доби та емоційного світу кожного індідуального автора. «Пейзажна лірика» вимагає особливого мистецтва для того, щоб такі вірші жили й наповнювали читачів тими емоціями, які надихали їхніх авторів. Навіть близкучі поетичні описи природи можуть з часом збліднути, якщо вони не надхнені свідомістю глибших і складніших взаємин між зовнішньою природою та душевним світом людини.

Можна, отже, говорити принаймні про два види лірики, яка черпає свої сюжети й настрої із споглядання природи: крайньо суб'єктивне само-ототожнення поета з силами природи (яке ми знаходимо, наприклад, у поетів-романтиків раннього XIX сторіччя) і, сказати б, притчі, алегорії, у яких природа з'являється не задля себе самої, а являє собою частину ширшої і загальнішої візії певної моральної чи емоційної істини. Лірика, що належить до цього другого типу, є насамперед стверженням того, що людська душа, єднаючися з життям природи, дістae змогу відкрити саму себе позніше й у «дисциплінованому спокої» та уникнути того, що один з авторів назвав «новочасним запамороченням». Поезія природи, що пишеться в нашому сторіччі, майже вся належить саме до цього типу. Новітні поети рідко пишуть виключно опісові вірші. Такі модерні поети, як Ейтс і Еліот, користуються символами, взятими зі світу природи, але в їхніх віршах явища природи дають художні образи для об'єктивізації людських переживань.

Українській поезії, як народній (що цілком зрозуміло), так і книжній, завжди було у великій мірі притаманне почуття тісної пов'язаності людини з природою. У нашій поезії природа співживе з людьми, співчуває їм, поділяє з ними їхні радощі й розважає їх в їхніх горещах. Природа дає нашій поезії емоційне тло й джерело художніх образів для передачі емоцій ліричного героя. Любування природою надихало наших ранніх романтиків. Наші поети широко користувалися художнім засобом, відомим під назвою «психологічного паралелізму»,

який полягає в тому, що ідея, яка живе в свідомості поета, знаходить своє образне втілення в явищах природи. Алегорії такого типу проходять через усю поезію XIX і початку ХХ сторіччя. Таких віршів чимало у Шевченка, Франка, Лесі Українки. Пейзажна лірика досягла особливо високого мистецького рівня в поезії М. Рильського, в деяких віршах раннього Тичини, в «романсових» віршах Сосюри. Багато пейзажної лірики пишуть сучасні підрядянські поети, для яких тема природи є однією з небагатьох стежок, якими вони можуть відійти від набридлої політично-пропагандної тематики.

З іншомовних поетів, які писали вірші, надхнені почуттям природи, найцікавішими є англійські романтики XVIII і раннього XIX сторіч, а з російських «чисті лірики»: романтик, художник символічних пейзажів Тютчев; ірраціоналіст і імпресіоніст Фет, що малював надзвичайно суб'єктивні пейзажі, позначені дивовижною гостротою сприймання природи; витончений естет Бунін.

Вордсворт нібіто проголошував містичний зв'язок людини з природою, але по суті і він і його учні намагалися розкривати в своїх віршах таємниці не природи, а людини. Для Вордсворта характерний, наприклад, вірш «Нарцис», в якому від сно-глядання квітів і озера настрій апатії й самотності чудесно перетворюється на свідомість універсалної гармонії у всесвіті. Оповідна манера Вордсворта характеризується душевною ясністю й простими розповідними твердженнями. Творча метода Кітса протилежна Вордсвортовій: у нього кожна строфа навантажена пишною чуттєвою образністю. Дайлан Томас серед модерністів є, мабуть, єдиним, якому властиве почуття одности з природою, що було характерне для англійських романтиків, але принадлежність людини до природи він показує в іншому пляні: в його віршах немає кристалізованого духового чи морального почуття; вони перейняті відчуттям того, що людина є частиною природи, як елемент циклу життя й смерті. Для цього поета природа не є «духом», спільнування з яким може допомогти людині переступити через земні обмеження, а стихійною силою, процесом, невблаганим законам якого під владній ми. Ця сила все-ляє в поета більше жаху, ніж естетичної насолоди. У його поезії немає ні духової ясності Вордсворта, ні пишної оздобленості Кітса чи Шеллі.

До яких з окреслених вище напрямків у поезії природи можна віднести творчий доробок Неприцького-Грановського? Для нього насамперед характерне естетичне замітування красою природи безвідносно до життя людей, проте чимало його віршів належать і до тих, у яких споглядання природи, вживання в її стихійне життя, викликає в поета й філософічні роздуми, медитації, пов'язані з життям сучасної людини.

Основною поетичною характеристикою творчості Неприцького-Грановського є, як я вже від-

значив вище, свіжість і безпосередність його емоцій та вічно юний інтерес до того, що відбувається навколо людини. Почуття спорідненості людини з стихійною природою тісно в'яже поета з традиційним для української поезії сприйняттям природи.

Оспівуючи «вічне світло», сонце, поет просить його заглядати в найтемніші закутки землі, гріти їх небесним вогнем, дати людям пісні веселі, щоб ті, що бродять у вічній пітьмі ненависті, скаменулися, звільнилися від темних почуттів (вірш «Вічне світло» в збірці «Гимни сонцю»). Про себе поет пише: «Ловлю найменший усміх неба» («У силі нескоримій»). У вірші «В обіймах лісу» поет розповідає про те, як він благовійно йде «на прибережжі озера в обіймах лісу, де грають тіні та осіяні плями золотобарвних струменів через навісу заплетеного листя між гіллями, по килиму барвистих зел» і дивуючись з «чарів єства» забуває съюгосвітнє лихо..

У вірші «У зоряну ніч» він з побожністю говорить про містерію зоряної ночі. «Казка ночі» є темою й іншого вірша під тією ж назвою. У ньому автор захоплений красою ночі: «...всю ніч до ніжного світанку плелася казка ночі аж до ранку...» Весь вірш «Чудодійні квіти» присвячено українським квітам, що їх поєт у своїй уяві перетворює на живі істоти, які в руках знаючої людини можуть творити справжні чудеса.

Взагалі поет часто говорить про явища наоколишньої природи, як про дії свідомих сил. У цілому циклі його «нічних віршів» ніч виступає як жива істота, яка «галтує зорями темний оксамит неба». Життя природи не лише забарвлює, але й часто визначає поетові настрої. У вірші «В спеку» поет пише про те, як він, слухаючи пташині пісні привіту, знову віднаходить веселий настрій. Він раз-у-раз шукає душевної ясності в прогулянках за місто, під час яких може розмовляти з деревами, з квітами, слухати пташиних пісень. А вночі

*Відчинив я вікно
В тихий сад, ніччю в зорі повитий,
В ніч, глибоку, як дно...
Хочу липень до хати зловити.
А внизу, під вікном,
В квітах ранок спокійно дрімає
І п'янить як вином
Мое серце...*

Поет сприймає природу як храм, з яким він, наприклад, порівнює ліс у вірші «Ранком». Ліс теорить молитву в побожній тиші, лісові паощі підіймаються до неба як фіміям, пташиний хор співає релігійні гимни. Добродійному впливові природи на людську душу присвячено багато віршів: «У гарячий день», «У зоряну ніч», у якому нічна містєвія пробуджує в поетовій душі певність того, що Земля переможе морок зневіри й зла; «По бурі», в якому освіжена бурею Земля з новою вірою віднаходить ціль свого існування.

Тайнства природи викликають у поета лірич-

ні й філософські розмисли, але не завжди вони цілком оптимістичні. У вірші «Думи» поета опановує елегійний настрій:

З переживань минулих літ
Свої думки, закуті в ритм і рими, —
Давно зів'ялий серця квіт —
Зібраєв, з'єднав, — і гострий біль із ними.
Най йдуть у непривітний світ!

Осінні красви迪 теж викликають у поета печаль, бодай і перелітну. Навіть у розпалі сонячного дня його може відвідати журавля думка, коли він дивиться на «дрімотні, голі широкі обшари рудих степів» і бачить у тих далях, що відкриваються його очам, нагадування про безповоротність, про його шляхи, «окутані в блакитний сум». Дивлячись на спалений сонцем обшир, він говорить собі про те, що «горять минулі дні без вороття, як найцінніша в світі втрата». Але пессимістичні нотки досить рідкі у віршах Неприцького-Грановського, і він незмінно знаходить розраду своїй печалі у глибокій вірі в Боже піклування. І тоді в його душу сходить урочистий побожний спокій:

У суботній вечір дзвони задзвонили,
Свято у неділю людям зголосили.
Серце в грудях дзвонів голосно забилось
І луною в далеч пісня покотилася...
Срібна мова дзвонів лине над житами,
Урочистість тиха в селях над хатами,
І святочний настрій, щирій і оновний,
Родить свіжі думи, спокій молитовний.
Тиша релігійна. Захід грає. Сонце
Кидає проміння у блакит віконця.
Золоті цілунки шле хрестам дзвіниці.
Доки десь не зникне в полум'ї зірнищ...

(«Вечірні дзвони»)

Любування красою природи та мислі, викликані поетовою участю у великій містерії природи, не вичерпують усієї тематики поліфонічних збірників О. Неприцько-Грановського. Гостре почуття руху часу й одночасної незмінності природи; людське кохання як один з виявів тісної пов'язаності людини з природою; релігійні медитації; філософські розмисли над людською долею в наші часи; сповнені глибокої пошани рядки, присвячені Матері, — усе це ще не повний перелік їхніх тем. Цей перелік був би особливо неповний, якщо не згадати цілих циклів патріотичних і ностальгічних віршів. У одній із збірок цілий розділ присвячено такій, здавалося б з першого погляду невластивій для поета, темі, як азіація. Цей розділ носить загальну назву «На срібних крилах» і являє собою цікавий експеримент у творчості самого поета.

Торкаючись суті фармальної сторони віршів Неприцько-Грановського; треба відзначити їх технічну впразність, зокрема пильну увагу поета до мелодійності своїх віршів, до їх «музичної інструментовки», якої він досягає старанно шукаючи відповідної для своїх тем і настроїв ритмік і строфіки. Він любить алітерацію, несподіваний, незвич-

ний епітет, свіже слово. У його віршах ми часто зустрічаємо тропи, що є його оригінальними знахідками. Дозволю собі навести кілька з них:

«...у мlosній втомі літа спочивають дні», «пласти гілляки халають руками струм світла», «творча радість спогадів», «достиглий час», «небо громом диші, луна, здається, всесвіт весь колишє», «природа забронзовує дуби», «гімни золотої туги», «зажурився жовтень в золотій киреї, гордий наче лицар, тихий, мов поет», «відлунням промовляють мертві скелі», «земля пливе у тихіх морі ночі» і т. д.

Треба, однак, відзначити, що збірки Неприцького-Грановського носять дещо нерівний характер: поряд з прекрасними, бездоганно написаними віршами, у них подекуди трапляються й вірші, поетична сила яких послаблена то занадто прямолійним дидактизмом (особливо, якщо в ньому немає цілком свіжої думки або несподіваного аспекту хоч би й відомої думки); то стилістично невідповідним словом чи зворсточ, що виривається з тканини певного вірша; то занадто явним діялектизмом, словом, що залишається в місцевій говірці й не ввійшло в літературну мову, або нелітературним наголосом. Діялекти наголоси трапляються в нашого поета нерідко, й на них доводиться спотикатися читачам, які звикли до загально прийнятих у книжній мові наголосів. Цьому зарадити нетрудно, маючи під рукою словник літературних наголосів, складений Погрібним.

Було б недоброзичливим до поета не вказати на деякі стилістичні недоліки окремих його віршів. Не варто вживати слів, які кладуть на поетову мову відпечаток якогось певного діялекту: «файно, з черги, тра, залюблений у..., жиуть, невільні сльози, виповнююти, невгамонний, змісь, непричайно, пряжити градом, взлітає, страта (в розумінні втрати), густ, знає впору замовчати». У деяких віршах трапляються рядки, що своєю прозаїчністю порушують їх загальну тоналність. Слід уникати таких прозаїчних фраз, як наприклад: «то певний знак глибоких змін сезону», «холодніють дні осінні», «метелик... у відвідинах своїх заплоджує насіння», «комашки всіх сортів», «постараїмось, щоб нам світло завітало в грі привітно, будем дбати, вчитись, знасти й доля наша зміниться».

Іншим недоліком, на який треба вказати, є наявність описовості та загальників, що висушують ліризм; напр., у вірші «Війнув вітер» занадто багато таких пасажів: «Війнув вітер з-за горбочку, серед поля, вздовж ріки загойдались колосочки, зашуміли колоски... Вітерець позіяв з лугу, в сяйві сонечка співа» й т. д., або «Дари природи топчується ногами, зникають непомітно коло нас»; або «Масив дорогоцінної руди пустив у скелі жили, і люди, як кроти, порили нори й заложили копальні...», «Бур'ян, що смітить низи жита, заглушиє житам стебло, бере корінням сік, щоб жити...», «Позітря, мов чари. Приємно уліті!» У деяких віршах домінує не перетворена на поезію повчальність:

«Усього ми маєм подостатку, а найбільше волі, і робимо, як забажаєм — може й не завжди так, як треба» і т. п.

Деякі вірші перевантажені «констатациями». Сам по собі опис, як і перерахування, ще не є поезією, і, крім того, взагалі не варто повторювати те, що вже було сказане давнішими поетами й з бігом часу перетворилось на штамп або загальник. Прикладом вірша, побудованого головно на описі, може бути «Лист до...»:

Вітер холодом повіяв,
Дні коротшають у нас.
Листя з дня на день жовтіє,
Набирається прикрас.
Гай убрається в пишні шати... і т. д.

або вірш «Краса і сум»:

Опало листя вже давно,
Як літ прекрасних дні минулі.
Дощі осінні у багно
Поля й дороги обернули... і т. д.

Такі описові, «констатуючі» вірші небезпечні тим, що в них дуже легко можна збитися на не-поетичну прозу, як напр., у вірші «Життя нової сили»:

Масив дорогоцінної руди
Пустив у скелі жили,
І люди, як кроти,
Порили нори й заложили
Копальні, фабрики та дімарі,
І дим кадить, кадить вгорі.
Отруйні випари і попіл з них
Накоїв досить шкоди...

Бажаючи збагатити свій поетичний арсенал, поет експериментує з деякими незвичними для традиційної поезії образами, й ці експерименти не завжди бувають вдалі, — зокрема тоді, коли на цих словах будується художній образ. Епітети, порівняння є по суті поясненнями, але коли слово, що має пояснювати, само потребує пояснення, то образ не доходить до читача. Наведу такі приклади особливо трудних, а то й незрозумілих для рядового читача словесних визерунків:

«...Київ дзвінами осяйно чарами бринить», «у струмнях сонця промовля земля», «ранить серце тихим хором», «у паоцах життя та в чаді серенад», «найкоштовніші душі коралі», «краса гостила подив величі години», «літо червнем промені пряде», «майстерна влада літа досягла кінця, закінчуєчи плетиво краси вінця із квітів за-лашних і з золота колосся, та з стиглих трав, немов рудавого волосся», «Труд наш, як оті листки осінні, тримає в щасті родовід».

Перелічені вище словосполучення занадто надумані. Так само, як і подекуди занадто прямо-лінійний дидактизм та схильність констатації деяких загально відомих речей і істин, це все — недоліки, яких поетові треба позбутися. Уважне читання його збірок переконує нас у тому, що

ци недоліки ні в якій мірі не є для нього органічними. Ол. Неприцький-Грановський має змогу поставитися до добору віршів для своїх поетичних збірок з якнайбільшою вимогливістю та може укласти збірку, яка легко посяде одне з найвидніших місць у поетичному доробку нашої емігрантської музи.

Уважному читачеві не трудно зауважити, що в кращих своїх творах наш поет цілком вільний і від неоригінальної описовості, й від прямолінійного дидактизму й від надуманих епітетів, образів і асоціацій думок. Багато його віршів у високій мірі відзначаються глибоким і чистим ліризмом інтонації, ясністю дикції, непідробленою щирістю емоцій, виражених простими й хвилюючими словами. Це свідчить про те, що сила нашого поета лежить не в доборі незвичайної лексики та незвичайних словесних узорів, а в здібності по-своєму, свіжо бачити й відчувати природу, суб'єктивно переживати її та простими й дохідливими образами торкати струни в серцях читачів, для яких щирість поетичного вислову важить більше, ніж його витонченість.

До таких бездоганно написаних, повних справжньої поезії віршів належать: «Хіба пригадувати вам!»; елегійне «Тихо на озері, тихо», позначені справжнім імпресіонізмом у його найкращій формі вірші «Зажовтіли тихі гори», «Умирає день», «Пожовкле листя», «Благословенні будьте»; процитований вище вірш «Вечірні дзвони»; простий, але та-кій симпатичний вірш «Тихо ходить сон по хаті»; «Подружжя», «Хрести», «Я чую, кличеш ти», «Перед першим балем», у якому з глибоким зrozумінням змальовано переживання молодої дівчини перед її першим балем; «Ліс» і чимало інших. Кінцівка одного з них ніби підсумовує те, про що пише в своїх поезіях автор і про що він мріє:

Із пепелищ народяться надії
На людську гідність, творчий напрям волі,
І криєда згине, зло, жалі старій, —
Тоді втамуються і серця болі...

Ол. Неприцький-Грановський почав друкуватися ще до революції в журналі «Українська Хата», але невдовзі після того опинився поза межами батьківщини; проте й у чужомовному світі він продовживав писати вірші українською мовою. Його багатолітня поетична творчість являє собою високий зразок патріотизму й щирої любові до рідного слова.

* * *

Тема природи є панівною і в творчості М. Мандрики, іншого сенійєра нашої емігрантської поезії, автора кількох збірок віршів («Золота осінь», «Радість», «Симфонія віків», «Сонцецвіт») і кількох поем. Найновіша збірка віршів М. Мандрики, який у цьому році відзначає 60 років своєї літературної праці, відкривається віршем про квітку «геліантус», сонцецвіт, в образі якого поет бачить «символ радості своїх достиглих днів».

Як і для Неприцького-Грановського, так і для Мандрики «світ весь — храм», у якому відбуваються урочисті містерії Божої природи. Особливо показовим для поетового містичного сприймання природи є, мабуть, вірш «Містерія ночі», в якому

*Місяць тонесенький — перстень небесний,
Срібний пружок на блакитній габі.
Зорі падуть на хитон безтілесний —
Ризу Господню в вечірній добі.*

У вірші «Літургія» поет пише про ясний ранок як про літургію, яку відправляє вся природа:

*Співають хори в рощах і садах
Грядущому величнє «Осанна».
Радійте всі — і звані і незвані:
Виходить Сонце на небесний шлях!*

Для поезії М. Мандрики в особливій мірі характерна інтенсивна релігійність, таке сприймання явищ природи, коли в усьому, що діється навколо людини, виявляється велич і воля Бога, і кожне Боже сотворіння — від травинки до тварини — славить свого Творця й молиться йому.

*Це ж той Едем, що сам Творець одвічний
Сади є і дав мені, тобі і всім —
І тим, що вілійшли і що прийдуть в сторіччях,
Наслідникам Землі, великим і малим.
Подув ласкавий вітер — Дух Святий з престолу,
І шоюком крил обняв, торкнувся всього, всіх...
Благословив сади, ліси і гори й поли
І нас — для подвигів життя і райських втіх!
(«Літо»).*

Разом з усією природою в грандіозній Богослужбі бере участь і сам поет, душа якого б'ється в унісон з душою природи:

*У трансі радості підніс я руки:
Благословенний будь, роджений день!
І я відчува, як тільки важка розпуки
Сповзла, як чорний змій, з моїх гридей...
(«Сонце»)*

З наведених вище цитат пропеконливо видно, що система образів у поезії М. Мандрики передбачає його релігійним світочідччанням. У вірші «Захід сонця» Господь, у ризі яблучній, проїшов по небу й розсіяв роси; у вірші «Морозний день» Господь прибрав дереву в срібній отлежі. У інших віршах: ранок — блакитна утреня: квіти горячі, як свічі, в руках у рослин; повіт вітру — це дотик Святого Духа; дощ — це водосявтя: Бог горячить дощем і громом; Земля п'є причастя з Господніх чащ; смереки стоять на молитві; гори сяють, як амвони й т. д.

З поезій на біблійні теми привертає до себе увагу незвичайний своїм задумом вірш «Терни», в якому автор, всупереч біблійній легенді, трактує по-новому наслідки Євіногого гріха:

*Благословляю дивний Євін гріх!
За двері райські в терній шлях підемо,
Бо в тернах повно радощів і втіх,
Жаги життя, незнаних у Едемі*

каже поет у цьому вірші, занадто, одначе, короткому для того, щоб повністю виразити оригінальне тлумачення, яке автор дає цій легенді.

Іншим своєрідним віршем у цій збірці є «Небесне весілля», на якому варто зупинитися. У цьому творі громовицю й дощ змальовано як небесне весілля. Земля стає до вінця з Сонцем, і надземні сили дають на честь молодих урочистий концерт. У ролі диригентів на цьому концерті один по одному виступають Зевес, біблійний пророк Ілля й Перун зі старослов'янської мітології. У цьому поєднанні образів, узятих з трьох різних релігій, де-шо несподівано проявляється те, що можна було б назвати пантейстичною нотою. Крім того, цей вірш цікавий своєю послідовкою витриманою персоніфікацією явищ природи. Кінчається він розгорненим порівнянням:

*Коли ж з'явилось Сонце в сяйві раннім,
Земля тримала в радісних слізах.
Так жінка вранці, впоена коханням,
Виходить з сяйвом щастя на устах.*

Друга панівна лірична тема в творчості М. Мандрики — це тема кохання, зокрема «косіннього» кохання. У ряді присвячених цій темі творів М. Мандрика досягає високого поетизму. Я дозволю собі процитувати один з цих віршів, що називається «Вечір»:

*Не питав — ти сказала, що любиш,
І дивилася в очі мені...
Чи не пізно ти в серці голубиши
Сни, що снятися лише на весні?
Уже сочче мое в небі низько;
Хоч мій вечір як рабоч для нас,
Але ніч десь за обрієм близько,
І б'жить і минає мій час.
Ta ніхто ще не виміряв часу
Наперед, як одежу кравець.
Може все, що лишилося наше —
Ясний вечір, кохання вінець...*

У розділі «Думи» треба відзначити цікавий свою основою мистю вірш «До моого другого «я». в якому поет, що мототий душою, розмозляє зі своїм другим, уже постарілим «я», горікає ючу, але кінець-кінцем мириться з ним. Вінш «На другім світі» інтересний своєю ритмо-строфічною формою Своїм змістом він споріднений із популярною колись «нічною поезією», хоч дана в ньому кощепція «іншого світу», в якій люди відходять, засинаючи, цілком оригінальна й близька до світу казки: цей другий світ «непезний як міт»; у ньому інша логіка й інший склад пісечь, «не такі люди, не така природа». У вірші «Реквієм» поет говорить про смерть, як про нозий, завершальний дар Вічного Когось.

І в цій серії віршів поет раз-у-раз створює художні образи, повні поетичного настрою: Земля — небесний чозен; час — невищерпне море; рябина в коралевому намисті; фіялка — втілення Божого слова; тікаюча віддалі; зима — бабуня, що кашляє

у вікна вітром; осінь дощами пише прощальний лист
Землі і т. д.

Теми природи й кохання, так само, як і релігійні теми, не вичерпують усього змісту поетичного світу М. Мандрики. Його збірка включає також портрети (вірніше сильветки) декого із знайомих авторозі письменників та декого з давніших; групу віршів під загальною назвою «Ін меморіам», присвячених пам'яті недавно вмерлих; та ряд патріотичних поезій, з яких найприкметніші: «До поетів і письменників в Україні сущих», «Пантеон», «Гості з України» (але не ті, що приїжджали недавно).

Цікава дозша поема «Для себе самого» являє собою своєрідну ліричну сповідь поета, розповідь про душевний досвід своєї юності. У довгій, поганіно, поемі «Мандрівник» поет хотів створити «пісню про людство», підсумувати в ній свої історіософські роздуми, проте, не зважаючи на цікавий замисел, ідея цієї поеми або не зовсім нам ясна, або не знайшла собі належного втілення. Весь твір спровалює враження випадкових картин, не об'єднаних у належній мірі єдиною концепцією, однією провідною ідеєю.

У багатьох віршах М. Мандрики занадто часто трапляються діялекти або довільні наголоси. Вільністю щодо наголосів не слід зловживати, а найкраще взагалі дотримуватися літературних наголосів, зафікованих в авторитетному словнику. Не варто примушувати читачів кілька разів перечитувати той самий рядок, щоб виявити, якого наголосу вживав автор. Це розхолоджує читача, руйнує безпосередність поетичного ефекту.

У деяких ліричних віршах є стереотипні твердження, загальники, наприклад: «Пройдуть роки, а може і століття... Багато діл людських покриє прах, та слово наше, як в граніті вкуте, все буде жити в відроджених літах» або «Ніхто не знає Завтра — лише Вчора... Лише Сьогодні наше!» «Дар життя — найвищий дар людині». Таких неоригінальних тверджень краще уникати.

Подекуди у віршах нашого поета трапляються рядки, ніби кинуті наспіх; такі рядки, невдалі або незрозумілі, випадають із загального стилю поезії М. Мандрики, який дбає про ясність і прозорість своєї поетичної мови.

Кажучи «дивний Євин гріх», поет напевно хотів сказати «прекрасний», «чудовий», бо «дивний» значить «незвичайний», такий, що викликає здивування. Фраза «електронічні радощі кохання» — незрозуміла. Так само незрозумілі речення: «Зима надворі святкує ювілей своїх сторіч»; «І будуть цілуватися уста, як чудотворна ікона»; «Зусилля, гартовані і злучені в коханні»; «Книги мудrosti, не писані письмом, лишень глаголом Вічности в безмежях»; «Незбагнені для юности простори» й подібне.

У вірші «Небесне весілля» вражає такий рядок: «І вже гряде новий маestro в хмарах — григорій окрестрою з Дніпра Перун». Пророка Іллю

також названо маestro. Навряд чи можна погодитися з таким співставленням слів із різних стилістично-лексичних сфер, як «гряде маestro», «оркестра Перуна».

У зв'язку зі сказаним вище я хотів би ще раз підкреслити, що справжня лірична поезія не потребує ні претенсійних, вигаданих фраз, ні словесних ребусів, ні «вищуканої» лексики — незвичайних, чужомовних та рідко вживаних слів. Лише так звані «модерністи» та дуже молоді поети-початківці, які ще мало жили на світі, мало думали й мало почували, отже не зібрали досить життєвого й емоційного досвіду, мусять вдаватися до штукарства, квазі-оригінального плетіння словес, яке повинно створити *ілюзію* глибини емоцій і думок.

Цим я зовсім не хочу сказати, що треба уникати «утруднених» тропів та не відразу очевидних асоціацій; але вони не повинні бути порожніми горіхами, розкусивши які, нічого в них не знаходиш.

Як свідчать найкращі вірші обох наших поетів, творчості яких присвячена ця стаття, справжня поезія відзначається прозорістю поетичної мови, благородною стриманістю й простотою вислову, ширістю й теплотою інтонацій, багатством відтінків почуття та глибиною філософської думки і ліричних «прозрінь».

Побажаймо ж нашим поетам дальших успіхів на цьому шляху!

Ол. НЕПРИЦЬКИЙ-ГРАНОВСЬКИЙ ЛИШЕ НАРОД

Присвячується українському чоловічому хорові «Прометей» з Філадельфії під кермою Івана Задорожного.

Вірш написаний під враженням концепту в честь Т. Шевченка в Вашингтоні, Д. К. 22-го травня, 1965 р.

Народ життя продовжує із роду в роду,
З терпіння виткає славу й гін... Без нагород
Надав вікам могутню мрію...
Не партія — лише народ, —
Лиш рух рішатиме прийдешності подій, —
Бо демос переможно діє!

Хіба ж не він створив традиції безсмертні,
І ті, до болю люблені пісні,
Що серце крають в полоні?
Іх навіть люблять наші перевертні, —
Самі призналися мені!
Наш гордий спів воїстину безсмертний!

І той народ, що ті мелодії створив
І вміє так надхненно їх співати —
Без прав не вмре! Ніколи!
Він найдорожчі скарби нації розкрив: —
До волі прагнення душі плекати —
Й на волі жити у вільнім колі!...

Вашингтон, Д. К., С. Ш. А.
22-го травня, 1965 р.

НОВІ ДНІ, ЛІПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1965

З НОВИХ ПОЕЗІЙ

ПОЕТ

Степанові Бенові, поетові-мученикові, авторові збірки "Солодкий світ", виданої в 1929 році "Плугом".

Високе небо й жайворонки в полі,
Лозоватка*) і лози над ставком,
А там Козацьке мріє за ліском,
І Княже виставля стрункі тополі...

Це зажадалось долі чи недолі,
Щоб тут родився — в хаті за гайком,—
Поет, і вірші став писати тайком,
Як і Тарас, на волі і в неволі.

Писав про біль, пронизаний журбою,
Про хутори, про непроглядні дні,
І за пісні не знав Він супокою.

Його життя було, як на вогні,
Хоч молодість розквітнула вишнево,
Та світ солодкий згіркнув полинево.

*) Лозоватка — село на Київщині, де народився Степан Бен, Козацьке й Княже — сусідні села, до речі село Лозоватка лише 16 миль від села Кирилівки, де народився Тарас Шевченко, totожність долі обох поетів, Шевченка і Бена, через сто років разюча. М. Щ.

ГОЛОС

М. С.

Бува, вночі задзвонить телефон,
І рідній голос по чужому дроті
Почується в земнім коловороті
І, мов рукою, прожене мій сон.

Який сердечний і душевний тон!
Він зогріва, наперекір марноті
І слабогрудій та слізливій сльоті,
Мій полиневий, мій гіркий полон...

Від приязно-притихлих слів привіту
Забудуся, що я аж на край світу
По краплі трачу неоглядні дні.

І не Нью-Йорк, а наш кипучий Київ,
Неначе щастя і надії вияв,
Вогнями засія у далині.

ГОРОБЦІ

Глянь! Горобці! За морем, на край світу
Цвірінъють між молодих дубків,
Як там, як там, де, сумом перевиту,
Зоставив я вітчину — край батьків —
І їх, прибитих горем, горобців.

Ви не забули, пустуни химерні,
Як я, хлоп'я, вас щедро годував,
Як сипав з вітром на подвір'ї зерна
І у садку, охочий до забав,
Вистрибував, радіючи, між трав?..

Впізнали?.. Леле!.. Як же не впізнати!
(Минулого ніколи не віднять!)
Як ви літали попід стріху хати,
І в сутінках, де кури тихо сплять,
Висиджували там горобенят.

Як я вилазив гордо на горище
І теплі гнізда — нащо? — видираю...
Тепер там пустка — сіре попелище, —
Нема ні гнізд, ні стріхи, ні двора —
Спорожнявіла порохом пора!..

Я мучуся, я каюсь, пташата,
Навіщо — Боже! — кривдив вас, — біда!..
Тепер і в мене плаче рідна мати,
Тепер і я караюся без хати,
Як ви тоді без теплого гнізда...

ОСТАННІЙ СОНЕТ

В худій руці вже олівець закляк,
Та ще пливуть на хвилях вірні рими,
Неначе, гнані горем, пілігрими,
Що вгледіли освітлений маяк.

От-от злама мене пісний пістряк;
Уста стають уже, немов німими...
О, світе мій! Жили чи не жили ми?!.
Був чи не був на цій землі Щербак?!

Давно-давно зоставив Україну,
Гаї й поля — мою святу руїну,
То що я маю покидати знов?

Цю чужину та цей сонет останній,
Та Україні мій привіт прощальний —
На цілий світ піднесену любов!

Квітень, 1964.
У дні недуги й розпачу.

JOSEPH J. RAJCA FURS

921 College St. — Tel.: LE 4-5545
(at Dovercourt)

КУШНИРСЬКА РОБІТНЯ
Хутра на замовлення з різного роду шкірок
△ ГІЕРЕРІБКИ.
△ НАПРАВИ.
△ ПОВНА ГАРАНТІЯ.

Тодось Осьмачка, спогади про нього і фонд для нього

*Нема, нема й сердечні луни
мої не гомонять ніде:
на Сході батьківські труни,
на Заході ж моя десь жде.
Шуми ж, мій боре, вий протяжно
про вільну в себе давнину,
щоб я зустріти міг відважно
нове прийдешнє і труну.*

У передчутті майбутньої невмолямій дійсності, такими візійними словами прощався Тодось Осьмачка з останнім, найбільше на захід висуненим шматочком української землі — Лемківчиною. Перед ним стелилася у всій своїй жорстокій непримиренністі дорога вигнання, дорога непривітної чужини, а далі й примарна труна. І хоч свідомий своєї приреченості, свідомий, що доля для нього неблаганна, що несе на собі важку печать трагедії свого улюблена народу, не зрікається, не відкидає свого покликання:

*I він, мій цей голос, лунає, мов з гір
того журавля, що блукає,
якого ніколи далекий простір
i, мабуть, ніде не вітає.
Але я гукатиму, доки не вмру,
пташиною навіть луною...
Ой, краю, мій краю, чи я розберу
оте, що ти робиш зі многою!*

Тодось Осьмачка був живим образом спротиву знищеної українського відродження. Крізь усю його творчість яскравою стрічкою в'ється непримиренна боротьба з найбільшим ворогом України. І нічого його не зломило, нічого не змінило його настанови. Залишився вічний викликові, який кинув у вічі ворогам ще 1929 року:

*Нехай у лапах вашої гордині
в безодню тріпає земля,
на бій із вами виступить однині
душа знеможена моя.*

І справді, хоч знеможена була його душа, ослаблена недугою, надлюдським зусиллям, доніс він до кінця своїх днів відважно, чесно й відано цей виклик ворогочі. Тодось Осьмачка присудив себе на повне вітречення, на найбільшу самотність. І тільки музика була найбільшою радістю поета, була його нерозлучним другом. І до неї звертається він не раз з пристрасним благанням:

*Але моя, Царице Превелика,
не покидай мене, хоч ти,
i в дерев'яних навіть черевиках
наважся стежку перейти...
Я жду тебе i в лісі, i у місті,
i в селах, де шумлять сади,
з однім бажанням, як завжди без вісти,
ох, Музо рідная, прийди!*

Творчість Тодося Осьмачки чекає ще свого

докладного дослідника. І майбутні покоління належно оцінять вклад його наскрізь самобутнього, українською стихією пронизаного творчого слова в скарбницю української літератури. І тільки майбутні покоління належно оцінять ролю його неповторної особистості в житті українського народу, бо за влучним висловом Юрія Гаморака: «...біля нього, як біля всіх величнів людського духа, ще за життя шумлять вітри історії».

Тих кілька вступних думок про поета я кинула тільки тому, щоб показати тло, на якому відбивалася поява поета в нашій еміграційній дійсності, така відокремлена та виняткова.

Мое знайомство з Тодосем Степановичем почалося одного осіннього дня 1954 року, коли він несподівано прибув до Едмонтону. Він того часу він був частим гостем у нашому домі. Не раз приходив по кілька разів на тиждень забирати свої листи, які отримував на нашу адресу. А пізніше наше знайомство продовжувалося листуванням.

Висока струнка постати поета із вдумливими сірими очима, із шляхетними, гостро вирізбленими рисами непохитного характеру робили незабутнє враження. Кожноразова його присутність і розмова залишали неповторний образ чогось наскрізь індивідуального та оригінального. Не можу забути, з якою подивутідною точністю цитував він з пам'яті уривки з різних творів наших і чужих письменників, повертаючись аж до грецької мітології, щоб доказати, як мало було оригінальності в творі письменника, про якого була якраз розмова. Моя мати, що була тоді присутньою, не могла надивуватися начитаності Тодося Осьмачки, а головно, хоч у старшому віці, його знаменитій пам'яті.

Почуття правдомовності та чесноти доходила до крайніх можливих меж, де власна совість була найгострішим суддею в способі думання чи дії поета. Він одразу заперечував, вибухав гнівом, коли йому казали: «Тодосю Степановичу, може б ви внесли просьбу про працю в університеті. Ви знаєте дуже добре російську мову». (Української мови тоді ще не навчали в університеті в Едмонтоні). «Там уже є один український професор, як же я можу забирати комусь працю. Нехай нас Бог рятує! Не зроблю цього ніколи!» Аж тоді, коли йому вияснено, що він не зрозумів, що якраз цьому професорові потрібний помічник для розмовних практичних лекцій російської мови, він погодився написати листа. Однаке він Тодося Осьмачки був перешкодою, щоб він таку працю отримав. Другий подібний випадок трапився, коли один едмонтонський адвокат перекочував Т. Осьмачку, що через довге перебування в Канаді він може втратити право на американське громадянство, а — ще гірше — можуть його депортувати і що найкращий спосіб — це повернутися до США «зайцем». Тодось

Осьмачка боронився проти цього всім своїм єством. «Як же це так? — обурювався до безтями, — я цілій світ пройшов правдою і далі правдою буду жити! Я натерпівся за правду!»

У моїй пам'яті залишилася ще одна характеристична розмова з Тодосем Осьмачкою на тему українських еміграційних партій, яку постараюся переповісти його власними словами. Він пристрасно переконував, що не партії, байдуже які, бо всі вони прямують до тієї самої цілі, відиграють значну роль в нашому політичному житті на чужині, а розумні одиниці, індивідуальноті. «Ви не дивіться, до якої партії належить ця людина, а дивіться, чи розумне діло вона робить. Раз вона розумна, чесна й віддана справі людина, то заслуговує собі на повну підтримку всього суспільства. Нам бракує великих провідників, великих духом проповідників, великих індивідуальностей. Україна вже довгі роки чекає на свого спасителя. Про устрій майбутньої української держави не будемо говорити, це ж відбудеться волею українського народу. Наше діло інше. Ви це знаєте».

Знайомство з Тодосем Осьмачкою закріпило в моїй душі віру в силу українського народу. Нація, для якої її сини віддають ціле своє життя без геройських вигуків, як необхідну конечність, не може пропасти. Тодося Осьмачки вже нема між нами. Смерть його була такою ж трагічною і такою ж самотньою, як і його життя. Про повні туги та болю останні дні та похорон великого поета розказував мені ще й тоді до глибини душі зворушенний Юрій Лавріненко-Дівнич, якого зустріла в Нью-Йорку, повертаючись з відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні. Нічого, до останнього віддиху, до кінця не подарувала Тодосеві Осьмачці неблаганна доля. Самотньо жив, самотньо страждав, самотньо вмирав і самотньо, у супроводі тільки кількох найближчих і відданих йому приятелів, відійшов у вічність. Велика українська політична еміграція забула про нього. Забула про того, який ціле своє життя жив тільки одною думкою — про Україну.

Індивідуальність Тодося Осьмачки завелика, щоб ми випоминали йому всі його слабості, навіть людські помилки щоденого життя, і щоб ми розписувалися кожний на свій спосіб, під кутом свого бачення про них. Ця постать завелика, щоб ми не могли вибачити йому не одну прікість, яку він робив несвідомо під впливом своєї недуги. Ця постать затрагічна, щоб ми не спромоглися забути дрібниці в ім'я великого й геройського, чим переволнене було життя великого поета. Невже за велику одержиму любов, якою горіло серце поета до свого народу, ми по його смерті заплітимо йому образами? А він ще, як був між нами, вибачив всім. В листі з 13 грудня 1957 р. пише до мене:

«На віку, як на добрій хіви, всього доводиться набачитися і, всього не збагнувшись, все вибачити. Нехай мені буде вибачено перекрут народного вислову... Тому пишу, не аби глянувші зневажливо

так, як обставини мені диктують... Але тільки у жалощах і у зневазі, і тільки до себе... Хіба ж цього і той не пережив, що жив у 13 столітті і говорив: «Ох, які круті і важкі сходи чужих ганків...» І прохаю вас виріжіть статтю Лучковичеву по-англійськи із «Свободи» за 18 травня цього року і вишиліть мені... Вітаю Вас і тих людей, що мають ясний образ думання. Вони у моїй душі посидають тепле місце спогаду. Будь ласка, не баріться з відповіддю. Ваш Т. Осьмачка».

Цілком ясно, що Т. Осьмачка, пишучи це про того, що жив у 13 столітті, мав на думці Данте Аліг'єрі, який жив у 1265—1321 рр. Тодось Осьмачка свідомо порівняв своє життя з життям великого італійського поета, і про це не знаючи, таке саме порівняння Т. Осьмачки з Данте зробив Іван Багряний, якого листа наведу пізніше.

Тодось Осьмачка ставив до себе великі вимоги. Йому дуже залежало на опінії про нього. Це було можливо одне, чим дорожив він, коли ходило про його особу.. Не можу забути, як глибоко переживав він, коли прослухав свою коротку промову, записану на стрічці на своїм таки літературнім вечорі в Едмонтоні. У листі до мене, між іншим, писав про це:

«Який жаль, що я не спроможний через одурілі обставини, а не через себе, дати у своїм короткім слові кольору і настрою ширин і висот перспектив можливих для себе, а тільки насліду спромагаюся щось блянуть про стихі зібрани в притворах розуму, які силкуються все обернути для мене у тупу безнадійність розпачу. Вибачте за натяк на те, що мене обігнало аж у Монреал...»

А за кілька днів, я знову отримала другого листа:

«Дуже дякую за Ваші турботи з приводу моїх справ... Бачите, я найбільше турбувається своєю передмовою. Вона просто страшна пляма всього вечора. Як я почув її з плівки... не міг зареагувати хоч пізно на такий жах. Те що Вас дуже здивувало мое утікання з Едмонтону мене трохи ніяковить, але Ви, може, всі, разом із Юрієм Васильовичем, вибачите мені за це...»

Ще в інших листах просив мене Т. Осьмачка, щоб я знищила цю, як він називає «плівку». І мені не вдалося його переконати, що промова гарна, що вірші він читав прекрасно, що ми хочемо мати пам'ятку. Я була змушенна обіцяти йому, що ця стрічка, на якій був записаний ввесь літературний вечір Т. Осьмачки, буде знищена. І, на жаль, її знищено. Перепишу ще дещо з листів Т. Осьмачки до мене, у яких він пише про себе, та про свої погляди на життя.

(Лист без дати) «Вельмішановна Олександро Петрівно! Все, що пан Стефаник вислав, я одержав: книжки і добрі побажання. І я, виприснувши із обставин надто тісних для мене, шлю Вам теж бажання бути здорововою і свіжою до думки і до щирої картини. Бо я переконався, що згадані речі — це ті друзі непідкупні, до яких ми наближаємося

через горе і через тяжкий досвід часу і розчарувань. Багатьом людям такі фантоми краще б і не приходили із моого погляду, і певен, що і з іх бажань. Бо тільки одинці не тужать за молодістю і не переміняли б життя думки і розуміння картин уявних і намальованих з іх добивання (досягнення) і гармонії, і етичної рієноваги — справедливості. До цих людей і я належу... I стою винятково між щасливими людьми. Тому течія моого життя мене хоч і лякає, але не є незрозумілою, щоб я був переляканий...

Коли схочете відгуknутися, то знайте, що моя адреса тепер така: 341 E, 119 Стр. Апт. 38, Нью-Йорк. З глибоким пошаною Т. Осьмачка».

З причин виходу з друку «Ротонди душегубців» в іншому листі, між іншим, пише:

«...Життя людське таке куце і таке турботливе, що людина часом забуває про найпекучіше, або просто його зневажає, гидуючи його популяризувати між знайомими, скаржучись ім. А воно іноді для ясності нашого життя і людської правди — справедливости, без якої не може бути суспільства у розумінні Шевченко-християнського, — конче потрібно говорити про свої недогоди... I доводиться тому відкривати карти мовчання, щоб на їх сторінках було видно писання...»

Як бачимо, Тодось Осьмачка «гидує популяризувати» між знайомими, скаржитись ім про свої особисті недогоди, тільки в книжці відкриває свої карти мовчання. Чи доцільно тоді публікувати деякі інтимні, часом неймовірні зізнання Т. Осьмачки, які були подані в деяких споминах, і які були, мабуть, створені під впливом недуги? Вони в ніякому разі не можуть дати характеристику справжньої особистості поета.

Накінці напишу ще про фонд Т. Осьмачки, на прохання деяких осіб, які переконали мене, що справа фонду — це не приватна справа окремих осіб, але — до певної міри — частинна реабілітація всієї еміграції перед страшним закидом, який і так уже зробив бл. пам. Іван Багряний, коли писав про хворого Т. Осьмачку в листі до Григорія Костюка (Збірник «Слово», ч. 2, ст. 272):

«Останній раз я бачив його у лікарні в Мюнхені, розбитого паралічем і безпам'ятного, в ліжку витягненого на весь зрост, суворого, як Данте. Всіма забутого і покинутого...»

Ця разюча подібність задуманого в безпам'ятстві, вимученого і вже потойбічного Осьмачки до Данте, потрясла мене до самої глибини душі. I я тоді мало не заломився навіси в моїй вірі в українську людину, для якої і найкращі сини нації — порожнече...»

1 квітня 1957 р. створено «Фонд Т. Осьмачки» за ініціативою Юрія Стефаника, який був душою діяльності цього фонду, вкладаючи багато праці та кореспонduючи в цій справі з різними людьми.

Статут Фонду:

1. Метою Фонду є давати місячну платню Т.

Осьмачі для уможливлення йому спокійної творчої праці.

2. Членами Фонду є ті українські громадяни, що вноситимуть до Фонду 2 долари місячно, разом 24 долари річно.

3. Осідком Фонду є місто Едмонтон, Алберта, Канада. На внесення управи члени можуть перевести осідок Фонду до іншого міста, в Канаді чи США.

4. Управа Фонду складається із скарбника і трьох членів. Її вибирають Загальні Збори членів в осідку Фонду. Управа скликає раз у рік Загальні Збори та посилає короткий фінансовий звіт позамісцевим членам Фонду.

5. Загальні Збори вибирають теж Контрольну Комісію, складену з трьох членів, обов'язком яких є сконтролювати фінанси Фонду бодай раз у рік.

6. Обов'язком Управи є передати чи переслати Т. Осьмачі кожномісячну платню, висота якої залежатиме від кожночасної кількості членів. Управа установить в одному з банків осідку Фонду «Т. Осьмачка Траст Фонд», де складатиме всі внески, та подасть банкові підписи чотирьох членів Управи, що матимуть право підписувати щомісячні чеки. До важності чека треба підписів двох членів Управи.

До управи Фонду вибрано: Юрій Стефаник — голова Фонду, і 3-ох членів управи: Вадим Доброліж, Тарас Павлицький, Олександра Черненко-Єндик.

Фінансовий звіт Фонду від 1-го квітня 1957 до 31-го березня 1958 р. підписали за контрольну комісію інж. М. Фляк та інж. Т. Швед.

Дійсними членами Фонду в біжучому році були в Едмонтоні: \$34.60 — Василь Кравець, по \$24.00 — Вадим Доброліж, Тарас Павлицький, Микола Фляк, Юрій Черненко, Теофіль Швед, Іван Венгринюк, Олександра Єндик, Йосафат Аронець, Корнель Триліх, Ярослав Росляк і Юрій Стефаник.

У Саскатуні: проф. К. Павличенко.

У Вінніпезі: Роман Стаків.

У США: \$36.00 — Людмила Івченко, по \$24.00 — Женя Васильківська, Микола Кузьмович, Юрій Дивнич-Лавріненко, Святослав Гординський, Юрій Шерех-Шевельєв.

Одноразові внески склали в Канаді: \$14.00 — Іван Клім, по \$12.00 — Денис Стаків, Галина Шимонович-Рудницька, Євген Довгань, по \$5.00 — Єдокія Симонова, Григорій Йопік, Олег Сеник, І. Шкляр.

У США: \$20.00 — Богдан Бойчук, \$12.00 — Оксана Буревій, по \$8.00 — Я. Славутич, О. Мальченко.

Дрібні внески в Канаді: по \$2.00 — П. Юзівіг, Г. Михайлишин, Л. Байрак, С. Жмуркевич, Є. Стакова, \$1.00 — Олійник. У США: по \$2.00 — Ю. Тарнавський, В. Барка, В. Сварог.

«Козуб» з Торонта — \$60.00 і ЗУАДКомітет (США) — \$100.00.

Канада	\$488.50
США	\$310.05
Разом	\$798.55
Виплачено Т. Осьмачці	\$649.75
Повинно бути в банку	\$148.80
Є в банку	\$140.87
Недобір	\$ 7.93

Причина недобору не в адміністраційних витратах, які управа покривала власними грішми, але тому, що позаєдмонтонські внесководавці часто посилали гроші чеками, а внесководавці з США ще й амер. дол., які в Канаді були варті від 95 до 98 центів.

50.00 дол. присланих ЗУАДКомітетом, не були введені в банкову книжку, як цього вимагає статут Фонду, бо чеки ЗУАДК були виставлені на Т. Осьмачку, а він тоді був поза Едмонтоном. Їх віслано йому на рахунок платні.

Там же поміщено наступне повідомлення, яке підписали за Управу Фонду: Ю. Стеафник, Т. Павлицький і О. Єндик:

«Маємо честь подати Вам фінансовий звіт Фонду Т. Осьмочки за минулій господарський рік та скласти глибоку подяку за допомогу нашому великому поетові.

Як Вам, може, відомо Тодось Осьмачка перевізує тепер у нью-йоркському шпиталі, де лікується на поважну недугу. У зв'язку з цим едмонтонський Відділ, який продовж минулого року вів Фонд, вирішив на своїх Загальних Зборах перенести Централю до Нью-Йорку, де справи Фонду вестимуть: Юрій Дивнич, Ніна Сороченко і Олександр Бражник.

З уваги на важку недугу поета допомога йому тепер потрібна ще більше, ніж минулого року. Тому просимо Ваш внесок на 1958-59 р. слати негайно на адресу Ніни Сороченко».

Фінансовий звіт Фонду Т. Осьмачки за час з 1-го квітня 1958 по 20-го червня 1959 р. підписав член контр. ком. «Слова» Л. Лиман.

Дійсні члени Фонду в Канаді: \$48.00 — В. Кравець, \$25.00 — Ю. Стеафник, по \$24.00 — Ю. Черненко, Я. Росляк, М. Фляк, К. Триліх, О. Єндик.

Одноразові внески: по \$12.00 — Д. Стаків, І. Аронець, \$56.41 (Ю. Стеафник, О. Єндик) — від різних осіб; подано було — \$80.41, бо там включено \$24.00 — О. Єндик (посв. ч. 17362), \$27.00 — Г. Рудницька (від різних осіб). На жаль, прізвища тих різних осіб у звітах не подано, а списки затратилися. Лишок Фонду з Канади на 1. IV. 1958 — \$140.57.

Дійсні члени Фонду з США: \$32.00 — Оксана Буревій, \$30.00 — Богдан Бойчук, по \$24.00 — Ю. Лавріненко, П. Марченко, І. Гірняк, Св. Гординський, Е. Сумик.

Одноразові внески: \$20.00 — Сергій Литвиненко, \$12.00 — Юрій Шерех, \$8.00 — Ніна Сороченко, \$1.00 — Докія Гуменна.

Канада	\$300.41
Лишок	\$140.57
США	\$223.00
Разом	\$663.98
Видано Тод. Осьмачці	\$659.67
Повинно бути в банку	\$ 4.31
Є в банку	\$ 6.59

Різниця (надвишка) пояснюється надбавкою на одержувані з Канади долари при переводі їх на долари США.

Подаю ще скорочено додаткове повідомлення, яке підписав Ю. Лавріненко:

«На прохання управи Фонду в Нью-Йорку ЗУАДК передав в Міннеаполіс через проф. Грановського Осьмачці \$50.00, — іх ми не вводимо в баланс. ЗУАДК на наше прохання договирив з УНС безоплатне перебування Осьмачки (кімната, харчі) на «Союзівці». Так само старанням члена управи фонду Осьмачки — Б. Бойчука і його дружини Анни було цієї весни 1959 вилопотано допомогу Велфару для Осьмачки, але він міняє мешкання і це, мабуть, зірве справу. Під час перебування Осьмачки в шпиталі навесні 1958 р. багато допомагали Ніна Сороченко, д-р Тершаківець і інж. Марченко».

Зміст фінансових звітів я подала скорочено, відмічуючи тільки вплати. Разом виплачено Т. Осьмачці з Фонду \$1309.42. Найбільше клопотався тим фондом Юрій Стеафник і Юрій Лавріненко, який ще й опікувався хворим Т. Осьмачкою в часі його перебування в шпиталі в Нью-Йорку та пізніше його похороном. Мені відомо, що крім фонду ще окремі осби приватно допомагали Т. Осьмачці, на жаль, не знаю їх прізвищ.

При цій нагоді хочу пригадати, що в Нью-Йорку створено Комітет увічнення пам'яті Теодосія Осьмачки. Метою Комітету є побудова пам'ятника на могилі бл. пам. Т. Осьмачки і видання ще деяких недрукованих праць поета. Усі, хто бажав би скласти замість квітів на могилу великого поета й свій дар для увічнення пам'яті Т. Осьмачки просимо свої внески надсилати на адресу Г. Костюка, голови Об'єднання українських письменників у екзилі «Слово».

Адреса:

Mr. H. Kostiuk,
25 E — 78th Street,
New York 21, N. Y., U.S.A.

ПРИДБАЙТЕ СОБІ ЦЮ НОВУ КНИЖКУ!

Павло Маляр, "ЧАЙКА", роман, що вийшов у видавництві "Нові Дні".

Це перша частина трилогії "ЗОЛОТИЙ ДОЩ". Ціна у звичайній обкладинці — 2.00 дол., у твердій — 3.00.

Замовлення слати на адресу:

R. Malar.
18983 Kentucky St.
Detroit 21, Mich., USA.

Ще про В. Коротича та інші справи

У своїй статті “Про Коротича і навколо Коротича” (“Н. Д.”, ч. 185) наш шановний редактор Петро Волиняк згадав про дуже потішаючий факт, коли під час відвідин Канади наші молоді поети Олександр Підсуха та Віталій Коротич давали рішучу відсіч усім тим свідомим чи несвідомим недругам українського народу, які намагалися представити наших молодих мистецтв, як “поетів з Росії” чи “російськими поетами”. Хоч, правда, подібного роду відповіді серед представників інших народів були б цілком нормальними й зрозумілою річчю, проте в нас, на жаль, ще й досі це підносиється як доказ не абиякого патріотизму чи навіть “націоналізму”, як це видно зі слів одного з професорів Торонтського університету... (Подібно до того, як, наприклад, передплата або читання української газети наводиться як доказ “високої національної свідомості” того українця-емігранта в посмертних згадках, що ще й досі не раз доводиться читати в наших газетах). При тому, ред. Волиняк подає “цей факт як доказ, що ми, так звані націоналісти, стоїмо в цьому нижче усіх бувальності людей з України” (Підкр. мое. Ю. М.)

Це правда, що багато наших емігрантів промовчують різного роду протиукраїнські виступи російських шовіністів або їх вислужників. Але було б несправедливо твердити, що всі ми буквально, “поспушкавши вуха”, зовсім нічого не робимо, коли чуємо або читаємо, як вороги обкідають болотом нашу націю. Не знаю, як хто, але, наприклад, автор цих рядків при кожній можливій нагоді спростовує всілякі “общеросійські” та “всьоравновські” брехні про Україну та її народ, у тому числі також щляхом друкування в англомовній пресі відповідних вияснень (зацікавленім можу подати конкретні назви газет чи журналів з датами, де ті вияснення або спростування були надруковані). Очевидно, як не є винятком — знаю, що також чимало інших українців часто не промовчують появи брехливих “інформацій” про нашу батьківщину. (Що “демократична” англомовна преса не завжди друкує наші вияснення — це вже не від нас залежить). Розумію також, що наша праця в цій ділянці є ще далеко недостатньою і тому ми всі повинні ще дуже багато зробити, аби в справі української пропаганди серед чужинецького світу досягти бажаних нам успіхів.

Та не зважаючи на все, все ж таки дуже сумнівно, чи ми дійсно “стоїмо в цьому (тобто, в обороні українського імені — Ю. М.) нижче від усіх буквально людей з України”, як це твердить Петро Волиняк. Тож ніхто інший, як він сам у своєму репортажі “Вони з України, але й ми не з Японії” (“Н. Д”, ч. 149, ст. 24) писав, що артисти Державного Українського Ансамблю (Павла Вірського) українську мову “знають, як правило, погано... Солістка того ансамблю розповідає ось такою мовою: “Подивіться на нас: якби ми не були счастливі, то ми не

були б такі життєрадостні... Ми з українцями їшли галушки в Монреалі”.

Ще інші наші співбесідники з “людьми з України” розповідають про ще сумніші речі.

У тому ж (185) числі “Нових Днів” д-р Анатолій Лисий з Міннеаполісу докоряє українським лікарям Торонта, чому вони, мовляв, “не зацікавилися” своїм колегою за фахом — доктором Коротичем, не привітали його, як українського лікаря й поета з батьківщини, відповідно не вшанували в своєму професійному колі і т. д.

Я не збираюся “захищати” своїх торонтських колег як також не маю уповноваження говорити від їхнього імені. Це вони самі можуть зробити, якщо вважатимуть за потрібне. Як читача, мене, однаке, дивує одна річ: чому 47 лікарів (не враховуючи дентистів та фармацевтів) повинні б першими зацікавитися доктором Коротичем. А чому не навпаки, тобто, чому наш гість не був таким ласкавим, щоб зацікавитися життям та діяльністю своїх українських колег за фахом у Канаді? Також, наскільки нам відомо, його сюди для того було й відряджено, щоб він тут знайомився з лікарсько- медичними інституціями, лікарськими організаціями та їх діяльністю і т. д. Чи д-р Коротич робив якісь старання аби познайомитися з організацією українських лікарів у Канаді, — не знаю. Мабуть, ні. У кожному разі, ініціатива такого знайомства чи зустрічі повинна була б вийти передусім від нього самого. Я певний, що якби він виявив бажання влаштувати товариську зустріч з своїми колегами- українцями чи то в Торонті, чи в Вінніпезі, то наші лікарі були б радо погодилися на це. Бо для кожного з них напевно було б цікаво довідатися з “перших рук” про те, як тепер живуть і працюють українські лікарі на нашій батьківщині, як там поставлена справа лікарсько- медичного обслуговування населення і т. д.

Д-р Коротич не міг не знати (про це він міг довідатися хоча б під час своїх випадкових зустрічі з кількома українськими лікарями) про існування Українського Лікарського Товариства Північної Америки та його філії в Канаді. Як також напевно йому відомо, що в Америці вже понад десять років видається єдиний в світі періодичний медичний журнал українською мовою. (В Україні також видається медичний журнал, але... мовою “старшого брата”). І коли його, українського лікаря, всі ці справи не цікавили, то, яккажуть, дуже шкода й прикро...

У світлі вищесказаного мимоволі виникає ще й інше питання: чи ми конче мусимо займатися “низькопоклонством” перед кожним діячем (не кажучи вже про те, який той діяч — “великий” чи “малий”), що прибуває з України. На мою думку, ні. Звичайно, ми дуже раді гостити в себе наших земляків з батьківщини, зустрічатися з ними і т. д., але не аж в такій мірі, щоб перед ними “розшаркуватися”, принижуватися... Бо разом з П. Волиняком ми можемо сказати

нашим гостям: "Ви з України, але й ми не з Японії!"

Нарешті, кілька завваг на тему Віталія Коротича як поета.

Нема сумніві — В. Коротич поєт обдарований, його талант самобутній. Він, можливо, справді оптиміст і тому "вірить у людину, у добро, у правду". Та все ж таки цих безумовно позитивних якостей ще замало, щоб поета зарахувати до категорії "великих" ("Н. Д." ч. 185, ст. 14), вважати його мало що не апостолом "відродження нашої нації та її літератури" (ст. 15) і т. д. Не знаю, як для кого, але на мою думку, ті поезії В. Коротича, які я читав у нашій емігрантській пресі, за деякими винятками, покищо нічим особливим не відзначаються. Правда, в більшості з них є і "розум", і "філософія" і т. д., але ці якості ще не вистачальні, щоб такі поезії можна було зарахувати до шедеврів української літератури. Власне, мені здається, що саме перенасиченість віршів Коротича філософським розумуванням у значній мірі знижує їхню мистецьку вартість. Іншими словами, захопившись змістом своїх поезій, поет одночасно в значній мірі занехаяв їх форму, їх мистецьку красу, що повинно бути в поезії на першому місці. Бо наявність у його творах багатьох "білих віршів" (тобто, віршів без рими) промовляє не про плюс, а про мінус його творчости. Тому, як читач, я радив би йому перед тим, як здавати свої твори до друку, більше над ними попрощувати. (Згідно пресових повідомлень, Коротич, який має тепер всього 29 років, вже встиг написати чотири збірки віршів: три вже вийшли з друку, а четверта має з'явитися в світ десь восени. І це за умови, що поет одночасно виконує лікарську працю, яка пожирає так багато часу).

Але В. Коротич потенційно ще міг би перебороти свої "труднощі зростання" і вибитися на першорядного українського поета. Запорукою цього є не тільки його молодий вік, але і його незаперечна обдарованість. Але є велике "але", яке може унеможливити здійснення його задумів, а наших надій. А саме: чи московський окупант дозволить йому випростатити його поетичні крила в такій мірі, у якій цього прагнула б його "творча душа" й почуття національного обов'язку перед своїм народом.

Я напевно недалеко буду від істини, коли скажу, що кожний український поет чи письменник в умовах сучасної дійсності в Україні стоїть перед такими трьома виборами: 1. бажаючи бути "чесним з собою" і своїм народом, писати так, як "душа і серце співають" з тим, щоб раніше або пізніше неминуче увійти в "колізію" з окупаційним режимом з усіма для себе неприємними "последствіями", 2. висловлюючись словами Мавки з "Лісової Пісні" Лесі Українки, "покинути високі верховіття і на низькі стежки спуститися", тобто за сумнівну матеріальну винагороду, піти на службу окупанта, як це зробили Тичини, Смоличі та інші Польторацькі, 3. замовкнути, тобто перестати зовсім писати, або писати "захалявно", таємно, писати "для себе" з надією, що, може, "колясь" і "десь" удастся все те видрукувати. Іншого вибору там нема.

Треба не забувати, що коли Тичина, Сосюра чи Рильський увійшли до української літератури як видатні чи навіть великі українські поети, то це вони повинні завдячувати тільки тому, що вони розпочали свою літературну діяльність ще тоді або навіть перед тим, коли Микола Хвильовий в радянській пресі міг цілком легально, відкрито виступити з такими гаслами, як "теть від задріпанки Москви!", а тодішній нарком освіти УРСР Микола Скрипник давати наказ розшищувати по крамницях Харкова таблиці з написами: "Тут просимо говорити тільки по-українському!" (Я сам бачив такі написи).

Але не ті тепер часи... Починаючи від початку тридцятих років, московсько-шовіністичний наступ на українську культуру триває з непослабленою силою. Саме цим можна пояснити той сумній факт, що в нашій літературі ми не маємо тепер жодного поета чи письменника, який би вийшовши на літературну арену впродовж останніх тридцяти років, своїм літературним "я" міг би дорівнювати Сосюрі або Тичині. Не маємо, очевидно, не тому, що Україна за цей час не породила видатних літературних талантів, а тому, що перешкодою цьому є отруйна атмосфера російсько-більшовицької окупації.

Саме тому, до того часу, доки український народ не буде повноправним господарем на своїй землі — до того часу, на моє глибоке переконання, треба оцінювати пессимістично розвиток українських літературних талантів. І то чим більший мистецький талант, чим він має свою виразнішу індивідуальність, тим, зрозуміло, йому тяжче вміститися в прокрустове ложе московсько-більшовицької дійсності, у якій тепер вимушений жити український народ. Саме з погляду наявності цієї дійсності і можна передбачати перспективи розвитку літературної діяльності також і Віталія Коротича.

ЮЛ. МОВЧАН

ВІД РЕДАКЦІЇ. Видрукував я статейку д-ра Ю. Мовчана тільки тому, що він полемізує зі мною, а не з кімсь з наших авторів, щоб не виглядало так, що я вважаю себе непомиліним і непогрішним диктатором, що не терпить іншої думки. Але оскільки шановний доктор Ю. Мовчан поставився до справи трохи легковажно, то мушу відповісти, щоб він не ввів в оману декого з наших читачів.

1. Він пише: "...наші молоді поети Олександер Підсуха та Віталій Коротич давали рішучу відсіч усім тим свідомим чи ні тесвідомим недругам українського народу..." Я ж у статті писав і про членів групи, яку очолювала К. Колосова. І додавав: "І такі розмови майже всюди і з усіма нашими людьми з України". Міг би тут назвати цілий ряд діячів культури й науки, а також і техніки, які діяли так само. Звесті це до двох осіб — значить не бути точним, що конечне при полеміці.

2. Чи лікарі повинні були шукати контактів з доктором Коротичем, чи він з ними — це справа лікарів і його. Я нікому з них своїх поглядів не накидаю: написав доктор А. Лисий листа, то я його й ви-

друкував. А от коли д-р Ю. Мовчан пише, що д-ра Коротича "для того було й відряджено, щоб він тут ознайомився з лікарсько-медичними інституціями" і т. д., то це неправда. Хоч д-р Мовчан і пише, що це йому відоме, але осмілось сказати, що це йому таки зовсім невідоме.

ЮНЕСКО цього року призначило Україні, як і іншим своїм членам, чимало стипендій для взаємного вивчення країн членів ЮНЕСКО. Стипендія, яку одержав д-р В. Коротич, призначена зовсім не для лікаря, а для "молодого культурногромадського діяча". Д-р Коротич відповідав цим вимогам: а) він молодий, б) культурний діяч, бо поет, в) громадський діяч, бо він очолює (чи був ініціатором його створення) якогось молодечого клубу, про який я майже нічого не знаю. От ЮНЕСКО й затвердило йому стипендію на поїздку в Канаду. Чи його ЮНЕСКО вибрало саме, чи хтось його йому рекомендував — я не знаю. Знаю, що ЮНЕСКО його вибрало, а уряд дав йому дозвіл на виїзд (і закордонний пашпорт) у Канаду. Уся ця справа тягнулася дуже довго — поверх півтора роки!

Отож ні ЮНЕСКО, ані уряд УРСР ніякого спеціального доручення В. Коротичеві щодо зустрічей з лікарями, а тим більше з українськими, не давали. Він був на службі ЮНЕСКО і лише у вільний поза службою час зустрічався з українцями. Домагатися якихось зустрічей з українськими лікарями (чи взага-

лі з українцями) він не міг, бо якби хтось обвинував його в цьому, то ЮНЕСКО його негайно позбавило б стипендії, а Канада візи. Не моя справа, але я певен, що ніякому нашему лікареві за зустріч з доктором Коротичем жодної загрози не було.

З. Д-р Ю. Мовчан оцінює і Коротичеву творчість, дає йому поради, себто стає в ролю критика. На жаль, д-р Мовчан певен, що на лікаря чи інженера треба вчитись, а на літературного критика це зайве. Повірте, дорогий земляче, що критика чи літературознавство такий же складний фах, як і фах лікаря, хеміка, агронома і т. д. І так само довго треба вчитись, щоб бути фахівцем у цій ділянці.

Подруге, якщо Ви полемізуєте з кимсь, то чесно цитуйте. Ось, наприклад, ви пишете: "Він, можливо, справді оптиміст і тому "вірить у людину, у добро, у правду". Та все ж таки цих безумовно позитивних якостей ще замало, щоб поета зарахувати до категорії "великих". Не тільки цього мало, щоб зарахувати його до категорії великих поетів, а навіть і взагалі назвати когось поетом. А читач, який повірить вам і не прочитає цього місяця моєї статті ще раз, вирішив, що я взагалі його обдурив. Я ж там подав цілий ряд інших доказів, що В. Коротич талановитий поет, ніде не вживши слова "геніяльний" чи "апостол відродження", як ви пишете. Говорив про відродження, хоч і не думаю, що нам тепер доцільно про нього забагато

901 «CASTILIAN» гарні черешневі меблі до спальні походять з часів романського періоду історії Еспанії. Вони удекоровані плоскорізьбою з карпатського в'яза. Можете купити їх комплектом або поштучно. Ви самі комбінуєте кількість речей, відповідно до розміру вашої кімнати.

Кожна річ викінчена ручно.

КРІМ ЦЬОГО:
умеблювання їдалень та
салонів,
телевізійні та
радіоприймачі,
гай-фай-стеріо,
піяніна,
акордеони,
килими,
хідники (доріжки),
лямпи,
холодильні,
електричні та газові печі,
пилососи та інше.

КУПИВШИ В «АЛЬФІ», ВИ МАТИМЕТЕ ДОБРУ ЯКІСТЬ РЕЧЕЙ, НИЗЬКУ ЦІНУ, КУЛЬТУРНУ І ВВІЧЛИВУ ОБСЛУГУ Й ПЕВНІСТЬ, ЩО ЧАСТИНУ ВАШИХ ГРОШЕЙ ВЛАСНИКИ «АЛЬФІ» ПОВЕРНУТЬ НА РОЗБУДОВУ КУЛЬТУРНОГО Й ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ.

"ALPHA" Furniture Co. Ltd.
735 Queen St. W., Toronto 3, Ontario.
Telephone: EM 3-9637

говорити (а бачу я його вже давно!) взагалі, а В. Коротича взяв лише за приклад. Прочитайте уважніше другу шпальту сторінки 15-ої в ч. 185-му. А що "білій вірш" є мінусом, як ви пишете, у творчості В. Коротича, то я мовчу. Про цей "мінус" я сказав у статті.

Вірші В. Коротича не для всіх. Одного разу в одній хаті в одному онтарійському місті зібралось невеличке товариство. Був там і В. Коротич. По обіді одна з гостей, молода жінка, викладачка одного з американських університетів, дуже темпераментно перевонувала, що основна якість Коротичевої поезії в тому, що "Його вірші однаково звучать по-англійському, як і по-українському". І саме тому він трохи чи не ультрамодерний і ультрагеніяльний поет. Вона з винятковою люттю додала, що, мовляв, тепер "ваші біленькі хатки почорніють, а вишневі садочки посохнуть" і почнеться щаслива ера людства — ера безлікого космополітизму... Понторюю, що все це станеться тому, що Коротичеві вірші "однаково звучать по-українському й по-англійському", себто, вони позбавлені української національної основи й характеру. Покільки це було не в дискусійному клубі, а в приватній хаті, то я вчасно "прикусив язика", щоб не сказати шановній гості, що вона поезії не розуміє взагалі, а Коротичеві зокрема, що вона просто "напхана" почуттям національної й людської меншевартости, що наш "націоналізм" довів молоде покоління до повного винародовлення, себто добив його, як кажуть, "до ручки". Якби ця "націоналістична космополітка" розуміла, що основою Коротичевої поетики є метафора, а не "однакове звучання його поезій в усіх мовах", і якби вона спробувала "перекласти" (беру це слово в лапки, бо метафори при перекладі треба заново творити) чи віддала б чужою мовою бодай один Коротичів афоризм і зберегла б при перекладі український колорит його поезії (а він є!), "переклала б" і основу української національної філософії, якою теж сповнені всі Коротичеві поезії, то тоді вона була б такою ж талановитою й розумною, як і Коротич.

Вибачте, дорогий земляче, що говорю це все вам. Я не маю сумніву, що ви визнаєтесь у поезії значно краще, ніж згадана тут особа, але все таки треба мати багато відваги, щоб радити Коротичеві, здаючи вірші до друку, "більше над ними попрямувати". Це таки дуже відважно для вас. Дуже. І мені це неприємно, бо В. Коротич, якого я генієм ніколи не називав, дуже талановита людина і дуже обережно ставиться до друку своїх творів. І до людей добре ставиця, то чого ж йому робити прикрості? Ми вже забули відки ми приїхали і які й до кого вимоги ми можемо ставити. Так, забули.

Часом важче читати, ніж писати. Тому краще перечитати щось двічі, а тоді вже думати, чи варто щось писати з приводу прочитаного. Ну, і думаю, що дуже ви впсвнено пророкуєте В. Коротичеві "поетичну смерть". Поживемо — побачимо. Ну, і по нації панаходу рано замовляєте. Аж так трагічно й безнадійно не є, хоч становище важке і складне.

П. ВОЛ.

ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ

для всіх класів українських школ на еміграції:

1. Л. Деполович

БУКВАР

Дев'яте видання

Ціна: у Канаді і США — 1.25 дол.,
в Англії — 10 шіл., Австралії — 11 шіл.

2. Петро Волиняк

БАРВІНОК

Читанка для 2-ої класи

П'яте видання

Ціна: у Канаді і США — 1.25 дол.,
в Англії — 10 шіл., в Австралії — 11 шіл.

3. Петро Волиняк

КІІВ

Третье видання

Читанка для 3-ої класи

Ціна: у Канаді і США — 1.25 дол.,
в Англії — 10 шіл., в Австралії — 11 шіл.

4. Петро Волиняк

ЛАНИ

Читанка для четвертої класи

Третье видання

Ціна: у Канаді і США — 1.25 дол.,
в Англії — 10 шіл., в Австралії — 11 шіл.

5. Петро Волиняк

ДНІПРО

Видання друге

Підручник з історії української літератури
і хрестоматія.

Единий на еміграції підручник такого типу.
Книжка ілюстрована.

Ціна: у Канаді і США — 2.00 дол.,
в Англії — 15 шіл., в Австралії — 15 шіл.

6. Дмитро Кислиця

ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

(Фонетика й морфологія).

Видання третє.

Підручник пристосований до українських
еміграційних шкіл (багато прикладів і завдань).

Сьогодні — це єдиний підручник

з української мови на еміграції.

Ціна: у Канаді і США — 1.70 дол.,
в Англії — 10 шіл., в Австралії — 12 шіл.

7. Дмитро Кислиця

ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (синтакса)

Ціна: у Канаді і США — 1.60 дол. В Англії — 10
шілінг.. в Австралії — 12 шілінг.

8. Петро Волиняк

ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ

Підручник багато ілюстрований, фотами, картами,
та схемами, стисло написаний, має багато
вправ і завдань для самостійної праці учнів, гарно
видруканий на добром папері.

Ціна: у Канаді і США — 1.60 дол.,
в Англії та Астралії — 12 шіл.

Замовляти в "Нових Днях". Школам і книгарням
та церковним громадам — знижка.

ВІЗИТА

Ще не засохло чорнило після від'їзду редактора "Нових Днів" Петра Волиняка, як прийшлося мені знов узятись за перо.

На цей раз завітав до Філадельфії з візитою дуже рідкий (бо щойно вперше!) гість з тієї ж півночі — наш відомий письменник Анатоль Галан.

Хто тільки не читав дуже влучних Галанових сатир у "Мітлі" з Буенос Айресу, підписуваних часто псевдонімом "Іван Евентуальний"!

Або його дуже цікавих новель, що конкурують не тільки з європейськими, але й з американськими!

І знову відкрив двері своєї скромної залі для дорогого гостя наш завше привітний Союз Українок...

Авторський вечір Анатоля Галана відбувся в гаражу пору, коли вже розпочався період вакацій для українців у діаспорі. Проте публіка "майже" дописала, бо присутніх було біля (три сюди чи туди) сорока молодо-бадьорих і просто молодих осіб обох статей.

Сам вечір був датований 26-тим червня 1965 року та спонзорований Об'єднанням письменників "Слово".

Наперекір звичаєві, відбулося зворотне явище: не публіка, а сам письменник спізнився на "квандранс академічний" і то з вини філадельфійської підземки, що по суботах, неділях і урядових святах "сунеться", наче черепаха, затримуючись, — чи треба, чи не треба, — на всіх надстанціях, підстанціях і просто станціях (nehай добре гикнеться достойному директорові ПіТіСі!).

— Шоб я був утаемничений в "евентуальні" можливості філадельфійської транспортації, то вийхавби на годину скорше! — виліптовувався Іван Евентуальний (він же Анатоль Галан).

— Не шкодить! — відповідаю. — Як "зайде" потреба, то виправдаєш на "постерунку" поліції, як казали в Польщі.

Вечір відкрив секретар "Слова" поет Остап Тарнавський, який почав з того, що він мав тільки відкриті вечір, а доповідь про письменника Галана мав зробити хтось інший, тому він і не приготувався як слід. Попередив також, що говоритиме "коротенько" (загальна обіцянка всіх промовців!).

Забезпечивши таким вступом запілля та фланги, почав доповідь ствердженням, що не знає, звідки походить Анатоль Галан та що робив і писав він під Советами. Тоді згадав Боккаччо та почав пояснювати, що таке новеля, а для скріплення своїх висновків та постулатів ввесь час покликався, почавши з перед тритисячних часів дохристиянської ери, а також на всіх новелістів, що їх імена знаєш тільки Ти, Господи, та Остап Тарнавський...

Особливо покликався на грека Езопа та частіше на італійця Боккаччо. Люди кажуть, що коли згадати недобре про небіжчика, то він від гніву перевертається в доморині, тому я гадаю, що тут було навпаки: Боккаччо боками покачував від утіхи, що добра згад-

ка лунає про нього, а Езоп від вдоволення ще й по Маратонському полі пробігся.

Назвавши далі чималу купу добре та менше відомих новелістів з християнської ери, поет Тарнавський зупинився трохи на По, а тому, що не сказав, хто такий По, дехто подумав, що він згадує італійську річку По.

Від європейців перейшов до американців, а їх є тепер аж тридцять п'ять тисяч! Усі вони пишуть для бізнесу, тобто для власних заробітків, а не для якоїсь там ідеї. Пишуть так, як подобається американським читачам. Пхаються до "бестселеру"! Ще добре, що з тих тридцяти п'яти тисяч назав тільки одного Гемінгвея, до речі, мільйонера, а то прийшлося б сидіти до ранку!

Вкінці від американців перескочив до українців, згадуючи поета Качуровського, як теоретика новель, і щойно тоді похопився та згадав Анатоля Галана й рівночасно поруч нього — Степана Риндика, як двох представників жанру новель. При тій нагоді, як водиться, трішечки покадив Галанові, а тоді передав слово поетові Маркові Царинникові, який досить гарно прочитав новелю Анатоля Галана "Присяга Далі".

Після Царинника, на пропозицію поета Тарнавського, слово взяв сам новеліст Анатоль Галан. Перш за все він поінформував публіку, що родився на Чернігівщині, а друкував свої вірші в радянських журналах: "Червоний Шлях", "Гарт", "Нова Громада", "Всесвіт" і т. д., майже в усіх. Був членом Спілки Українських Письменників і видав одну книжку віршів та одну прози. Третя книжка — новелі була в друку, але її зняли, як "ідеологічно невідтриману" і це добре, бо інакше були б його знищили за ці новелі. Від 1933 року перестав писати, а в 1937 році втік від Єжова в Середню Азію, де пробув до ве-

СПОЖИВАЙТЕ

**НАЙ ВІДЖИВНІШІЙ
СТРАВНИШІЙ
ДЕШЕВШІЙ ХАРЧ,**

ІДО МАЄ В СОБІ ВСІ ВІТАМИНИ, ЦЕ

МОЛОКО

І МОЛОЧНІ

ПЕРЕТОРИ

**ВИСОКОВАРТНІ ПРОДУКТИ
ЄДИНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОЧАРНІ**

Rogers Dairy Ltd.

459 Rogers Road, Toronto, Ont.

Phone: RO. 9-7193

сни 1939 року. Тоді вернувся в Україну й був викладачем української мови та літератури в технікумі. Між іншим, працював понад десять років у редакціях.

На еміграції видає кілька книжок новель: "Пахощі", "Поразка маршала", "Будні совєтського журналіста", "Чарівна дружина" і "Записки слідчого". Крім того написав одну книжку сатир і пародій "Проти шерсті", драму "Володар-Страх" і дві повісті: "Між двома смертями" та "Пригоди Рубенса". Тепер закінчує повість під назвою "Роман без героя" (Може, я переплутав і це має бути "Герой без романа"?..)

Далі новеліст Галан з'ясував становище наших письменників на еміграції не тільки з матеріального боку (животіння з браку засобів до утримання), але й з ідейного боку, бо після політичної зміни в Україні величезну кількість радянських книжок прийде-ться спалити, як безвартісні, а їх місце мусить зайняти якісна література. Щоб таку літературу мати, треба видати її друком і розіслати скрізь по установах та бібліотеках для збереження. На це потрібні засоби, яких письменники не мають. Ім на поміч мусить прийти наше суспільство, бо занедбання цієї галузі нашої культури не буде прощене нашими нащадками, але ми мусимо перебороти байдужість нашого суспільства до літератури. Цю байдужість може характеризувати такий випадок. На вислану Галаном книжку до одного добродія, той відповів так: "Вельмишановний Пане! На чорта мені ваші книжки! Ви займаєтесь не тим, чим треба. Краще йдіть на фізичну працю, заробіть на хату та "кару", а тоді дорівняєтесь до мене!"

А один доктор відповів так: "Пересилаю належність, але більше не присилайте, бо ні заплачу, ні повенчу. Я не маю часу для дурниць!"

Виступ письменника Галана був завершений бурею оплесків, після чого поет Тарнавський запитав публіку, чи має хтось які з питання?

Лані Ганіна запитала: "Чому "Слово" в другому томі вмістило такі паскудні вірші, що аж нудоти беруть від їх читання? Це ж не поезія, а просто накопичення слів без змісту та логіки. Якесь маячиння! Тільки зіпсували книжку..."

Поет Тарнавський став в обороні Еми Андієвської. — бо не її стосувалося, — і навіть згадав поруч з нею Толстого...

Було ще кілька питань, на які дав наш письменник вичерпні відповіді, а тоді поет Тарнавський залишив вечір, запрошуючи всіх до чаю, що його влаштував 44-ий відділ Союзу Українок. Відразу перед Анатолем Галаном стала черга з книжкою "Чарівна дружина" в руках, для авторського підпису.

Ще не закінчив Галан підписувати, як "союзові українки" забрали його на чай, мовляв, там можна буде підписувати, бо всі гості чекають на нього.

За чаєм низь письменник, на прохання публіки, прочитав ще "Ліричні вірші" та гумореску "Дешо про кохання".

На цьому можна було б закінчити, якби знову не трапилася "оказія". Та сама пара, що її розмову

НОВІ ДНІ, ЛІПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1965

я випадково підслухав після ювілейного вечора "Нових Днів", знову спровокувала мене на підслух.

Він: А як тобі сподобався сьогоднішній вечір?

Вона: Був дуже вдалий. Я перепробувала не тільки всі солодощі, але й пиріжки з м'яском. уже смачні!

Він: Значить, тепер зовсім задоволена?

Вона: Ні. Ще не зовсім.

Він: А це ж чому?

Вона: Щоб я була попробувала пиріжки на ювілії "Нових Днів", то тепер я могла б порівняти з ними. Розумієш?..

ПРО НАЦІОНАЛЬНИЙ ДАТОК І НАЦІОНАЛЬНИЙ СКАРБ

Після Самчукового «Крику в порожнечу» минуло досить часу. «Крик», очевидно, був не без деякої надії, що «порожнеча» відгукнеться, зареагує, бодай, схоче дискутувати. Ні, цього не сталося. Українські офіційні чинники в Америці (та й громада в цілому) твердо стояли на тій засаді, що «рятування потопаючих є справою рук самих потопаючих»...

Нарешті, по шістьох, чи сімох роках, воскресла призабута тема. Воскресла несміливо, як «голоси читачів» у щоденникові «Свобода».

Характеристичним є те, що давню болючу тему «підняли» жінки. Спершу Анастасія Микитчук з Канади, а слідом — відома діячка на культурному полі. Олександра Чернова.

А. Микитчук писала: «Нація без науковців втрачає значення в світі. Треба дати їм спромогу певсвятитися виключно наукової праці».

Пані Чернова підходила до справи обережніше, не так категорично. Вона, власне, коментувала листа проф. В. Приходько, який жалівся на слабкий фінансовий стан УНФонду (всього 100 000) і подавав до зрозуміння, що коли б цей Фонд мав 500.000, тоді можливо було б говорити про допомогу для наших інтелектуалів... Цей фонд, мовляв, знайти не трудно. Його треба лише «взяти» від людей доброї волі, а потім уже піде й піде...

Тим часом минали роки. І хоч як ми хочемо, щоб вони йшли повільніше, нема ради на невблаганий час. Інтелектуали, які приїхали до Америки в розквіті сил, стали стариками, навіть стариками «прискореними», бо на ті критичні роки досить доброго «джабу», щоб він притиснув до землі наукового створіння.

Отже, за О. Черновою, власне, за В. Приходьком, мусили ми чекати аж УНФонд зросте до 500.000. Надія втішна для тих, що мають, принаймні, 35—40 років. А для старших? Старші нащі науковці, письменники, мистці дивляться дуже критично на перспективу збільшення Фонду до таїї круглої суми. Тих старших не так багато, може, пара десятків, але вони єдині й неповторні, піс-

ля них лишиться порожнече... Чи не варто ж відвоювати для них певну кількість живих, повнокровних років і збагатити, таким чином, нашу духову скарбницю?

Жінки завжди чутливіші. Може, за твердженням покійного Юрія Клена, «бо забракло мужської снаги у країні Господнього гніву» (ідеться про Францію часів Жанни д'Арк), а може, в силу того парадокального стану, що іноді слабший виступає на захист сильнішого...

Тепер (нарешті) створюється Літературно-Допомоговий Фонд. У проводі його стали наші широковідмінні мистці: Святослав Гординський, Іван Керницький, Микола Понеділок. Може, спитають: чому аж два гумористи? І чи не скінчиться та справа гумористично, так би мовити, «пшиком»? Сподіваємося, що ні. Бож у кожну справу треба вкладти певну частину своєї душі, а таку добру душу той провід має.

Чи хто стане сперечатися, що питання Літературно-Допомогового Фонду є питанням першорядної важливості? Ми вносимо національний даток для УНР в екзилі, для УККА, ми не відмовляємо в пожертвах на різні культурні, харитативні, громадські цілі. Хай же не забракне в нас жертвенності додати ще, принаймні, ОДНОГО ДОЛЯРА й цим підтримати українські науково-мистецькі сили, заманіфестувати свою національну свідомість.

У зверненні Комісії Літературно-Допомогового Фонду говориться:

«Протягом усієї діяльності Об'єднання Українських Письменників «Слово» ніколи не зверталося до нашого громадянства за будь-якою допомогою. Нам вистачало, що громадянство купувало

196 Bathurst St.

Toronto, Ont.

DNIPRO FUEL OIL LTD.

● даємо БЕЗПЛАТНУ цілорічну 24-годинну обслугу печей нашим відборцям опалової оліви.

ЗАМОВЛЯЙТЕ В НАС ОЛИВУ!
857 Woodward Ave. — Hamilton — Tel.: 549-9634

● БЕЗПЛАТНО чистимо печі (форнеси) і

DNIPRO FUEL OIL LTD.

AND

Service Station

Телефон удень і вночі: ЕМ 6-6539
КОРИСТАЙТЕ З НАШОІ ГАЗОЛІНОВОІ

УВАГА ТОРОНТО І ГЕМИЛТОН!
СТАНЦІЇ

509 Jane St. — Toronto — RO 2-1969

наші, здебільшого видавані власними коштами авторів книжки і тим творило базу для видання творів нових. Проте, особливо в останні роки, у житті письменницької громади, члени якої розкидані по всіх закутках західного світу, актуальніше й болючіше постає справа, з якою самі письменники не в силі впоратися. Тут потрібна співучасть, зrozуміння і допомога всієї нашої свідомої української громади. Це справа — негайногого і конечного створення Літературно-Допомогового Фонду Письменників!»

Творімо ж активно цей Фонд! Не пошкодуймо для нього доляра! Він бо повернеться до нас у вигляді цінних мистецьких правдоносних творів, які проникнуть і в Україну та відкриватимуть очі нашому поневоленому народеві на життя у вільному світі, старанно замовчуване, або показане в кривому дзеркалі поплічниками облудного комуністичного режиму. Адреса Літературно-Допомогового Фонду така:

Selfreliance (N. Y.)
Federal Credit Union
98 Second Avenue
New York, N. Y. 10003, U.S.A.

Чеки чи поштові перекази виписувати (позначати):

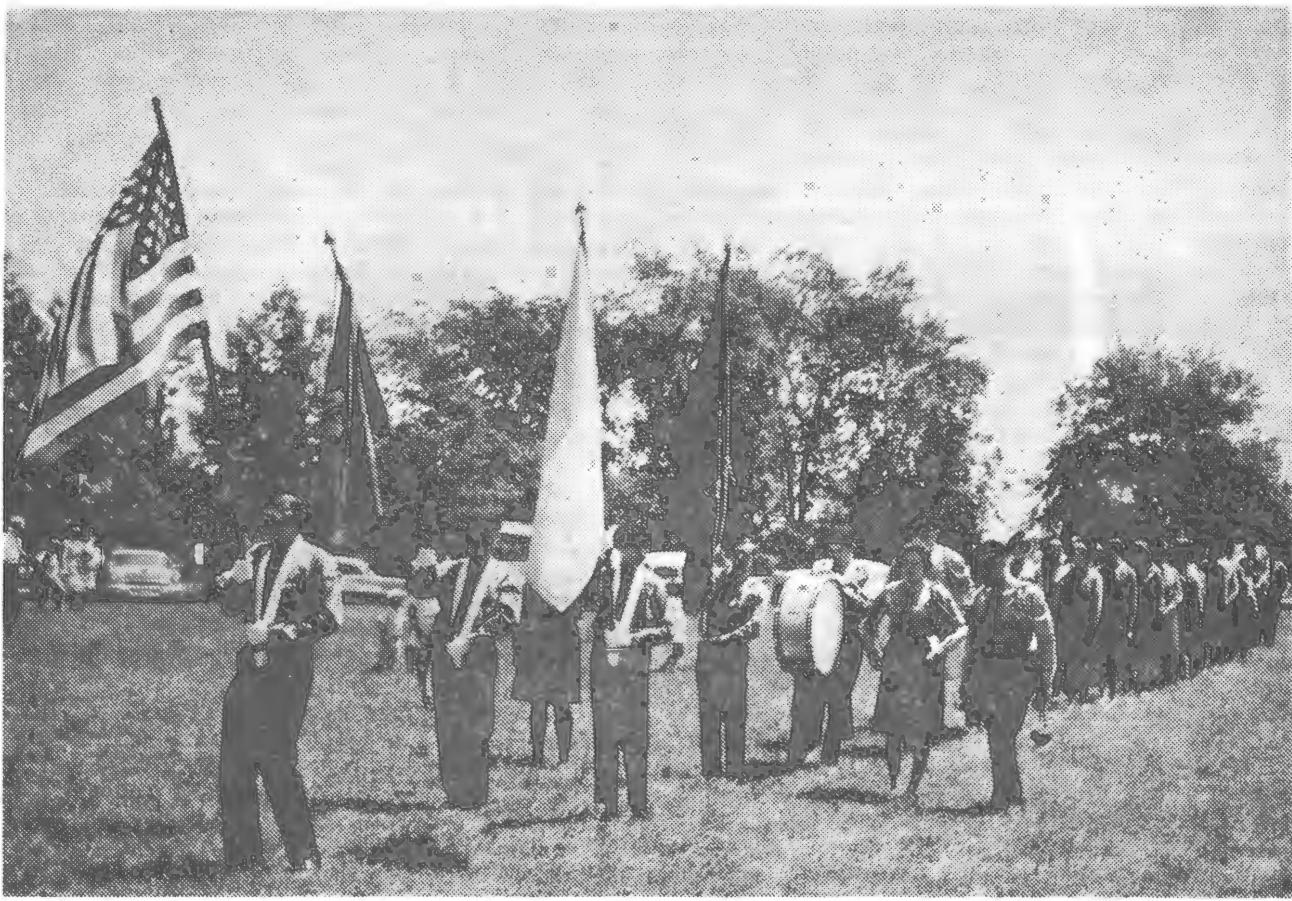
Selfreliance (N. Y.),
F. C. U., Account No. 3727.

А. ГАЛАН
(Уповноважений ЛДФ)

НА ФОТО: Ростислав Василенко, що цілі весни закінчив Оттавський університет із званням "бачелор оф артс". Ростислав Василенко закінчив студію при театрі ім. Франка в Києві. Прибувши з Австралії до Канади закінчив педагогічний коледж і одержав працю в одній із кращих школ столиці Канади, що має півтори тисячі учнів. Очолює в цій школі "сасікс департмент". Р. Василенко думає продовжувати свою освіту з педагогічної діяльності. Бажаємо йому дальших успіхів у праці й навчанні.

НОВІ ДНІ, ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1965

Чіказька філія ОДУМу вирушає на дефіляду

Славне й багатообіцяюче п'ятнадцятиріччя

Час біжить дуже швидко. Особливо для тих, що щось роблять. Здається, зовсім недавно ОДУМ робив свої перші кроки, а цього року вже відзначалося 15-ліття цієї виховної, а одночасно й політичної організації. Виховної тому, що ОДУМ молодеча організація, а політичної тому, що вона має в своїй назві означення "демократична", а в її статуті записано, що вона підтримує Український Державний Центр.

Головні ювілейні святкування відбулися на православній оселі "Кіїв" під Торонтом 3 і 4 липня ц. р. У суботу на оселі відбулися спортивні змагання, увечорі того ж дня — забава у великий і гарний залі "Квінс Клаб" у Торонті, на якій було кілька сот різної публіки майже з цілого континенту.

У неділю 4 липня на оселі "Кіїв" відбулося богослужіння, а по обіді самі святкування, які розпочато дефілядою одумівців Канади і США. Участь у дефіляді взяли думівці у своїх одностроях і під пропорами Канади, США, України та пропорами своїх відділів. На чолі колони йшла оркестра пластунів, які були гостями ОДУМ-у, а потім одумівські відділи Торонта, Монреалю, Лондону та інших міст Канади. За ними пішли одумівці Чікаго зі своєю барабанною групою, потім одумівці Філадельфії, Буффало, Кливленду, Сіракус та інших міст США. Разом у поході взяли участь понад 300 уніформованих одумівців, у тім числі відділи Юного ОДУМу, яких особливо багато було з Канади. Багато

одумівців участи в дефіляді не взяли, мабуть, з причин відсутності одностроїв.

Парад приймали голова ЦК ОДУМу інж. Є. Федоренко, голова гол. управи ОДУМ Канади В. Педенко, голова гол. управи ОДУМу США Д. Завертайло. Свято відкрив відповідною промовою голова ЦК ОДУМу Є. Федоренко, після якої з короткими привітальними промовами виступили голови головних управ ОДУМу Канади і США В. Педенко та Д. Завертайло. Головну доповідь зробив колишній член ЦК ОДУМу, тепер редакційний співробітник американського радіо "Свобода" М. Франциженко. Коротке слово сказав також ініціатор створення ОДУМу, тепер лектор одного з американських університетів Микола Степаненко.

З цікавою і змістовою промовою, скерованою до наймолодших одумівців та їх батьків, виступив член ЦК ОДУМу і член редакційної колегії журналу "Молода Україна" інж. Л. Ліщина, який закликав молодь бути чесними й правдивими, любити українську мову й націю, пропагувати добре українське ім'я в чужому світі, багато читатись, працювати в українських організаціях, шанувати й цінити українських вчених, письменників, мистців не лише після їх смерті, а й за життя.

На зустрічі заслухано привітання від уряду Канади й від СУЖЕРО.

Відразу по офіційній частині розпочався концерт. Керував програмою Микола Понеділок з Нью-Йорку. Виступали хори: Юного ОДУМу з Торонта під керів-

ництвом Валентини Родак, одумівський хор з Монреаля (Канада) під керівництвом І. Козачка та одумівська капеля бандурристів з Чікаго під керівництвом нашого заслуженого диригента Григорія Китастого. До речі, ця капеля має всі дані стати найкращою мистецькою одиницею серед усіх молодечих хорів континенту. Чіказький відділ ОДУМу уже виписав понад 30 бандур з України і всі діти забезпечені першокласними інструментами.

Були й танцюристи. Серед них треба відзначити дві групи: Юного ОДУМу з Торонто під керівництвом Я. Заварихіна та дуже цікаву дівочу групу з Філадельфії. Решта танців (солові і групові) — сірій канадський стандарт, від якого ОДУМові пора раз і назавжди відмовитись. Поважно молодеча організація не сміє тримати своє членство на убогому примітиві. Пора мати фахових культурних вчителів українського танку.

Усі святкування відбуто власними одумівськими силами без найменшої допомоги старших. Тут мені важко не пригадати ще зовсім недавні часи. Яка була жахлива бідність на людей! Ще яких 8-9 років тому не можна було навіть уявити собі ОДУМ без допомоги старших. Пригадую, як мені доводилось упрохувати Л. Ліщину, щоб він очолив Торонтську Філію ОДУМу, бо йшли річні збори філії і не було кому її очолити. Сьогодні той самий Л. Ліщина, який уже працює кілька років інженером, зробив на зустрічі таку культуруну і змістовну доповідь, що йому може заздрити не один наш "цілком дорослий" політичний діяч. Або скільки доводилось вживати заходів, щоб П. Родак (тепер теж інженер) прийшов до ОДУМу! Сьогодні П. Родак очолює Вищову Раду Юного ОДУМу в Канаді і може бути

зразком високоякісного працівника в цій найвідповідальнішій ділянці нашого життя на чужині. Цей перелік можна б продовжувати й продовжувати. Згадаю ще хіба недавніх наймолодших одумівців: В. Педенка, учителя канадської школи і тепер голову Гол. Управи ОДУМу Канади, Валентину Родак, теж учительку канадської школи, яка не тільки працює з юніми одумівцями, а й керує їх хором тощо. Правда, є й такі колишні творці ОДУМу в Канаді, які передчасно постаріли й відійшли. Шкода їй соромно, але де цього не буває? Люди мрут від хвороби, але інколи обрастають салом і вмирають духово.

Так само приємно було спостерігати ріст і американського ОДУМу. Є. Федоренко, О. Коновал, Д. Завертайло з Чікаго, П. Гурський з Філадельфії та багато інших сьогодні можуть бути прикладом для багатьох наших громадських робітників з дуже великим стажем і досвідом.

Спостерігаючи як проведено ювілейні святкування силами самих одумівців, з полегістю скажем: дякувати Богові, вже доросли! Надалі ОДУМові треба сміливіше відмолоджувати керівництво. Треба будь-що дотримуватись правильника і з того часу, як одумівець досягнув 35-літнього віку, усувати його від керівної праці: він має би стояти поруч з молодшими, які займають б керівні посади, і лише допомагати їм в освоєнні керівної праці. Молодь в ОДУМі доростає дуже якісна. Треба її вишколювати на керівників і довірити їй провід. У цьому запорука розвитку кожної молодечої організації. Дальша доля ОДУМу залежатиме виключно від кількості і якості його молодого активу. Брак добре вишколеного активу досі був найбільшою галь-

Дівоча танцювальна група ОДУМу з Філадельфії

мою ОДУМу. Можна ствердити, що першу барикаду в цьому подолано. Та до остаточної перемоги ще далеко, тому спочивати на лаврах ще таки дуже рано.

З нагоди 15-тиліття ОДУМу видано гарний жетон, але... на ньому зроблено неграмотний напис: "15-ти

ліття". Непростима легковажність, бо все ж таки це пропам'ятна ювілейна відзнака!

У ювілейній зустрічі взяли участь якіх чотири — п'ять тисяч осіб.

П. ВОЛ.

Петро ВОЛИНЯК

Онтаріо — край краси, приємностей і можливостей

ОНТАРІО — КРАЙ КРАСИ, ПРИЄМНОСТЕЙ І МОЖЛИВОСТЕЙ

Як наші читачі собі пригадують, минулого року уряд провінції Онтаріо улаштував подорож редакторів етнічної преси по провінції, щоб редактори оглянули край і розповіли своїм читачам про нього. Уряд виходить із засади, що громадянин мусить знати край, у якому вони живуть, а тоді їхати собі по Канаді і за кордон. Наскільки туризм важлива ділянка економіки провінції Онтаріо, свідчить факт, що в 1963 р. чужоземні туристи залишили в нашій провінції 350 мільйонів доларів. Туризм дає величезні прибутки й працю великій кількості людей.

Цього року уряд провінції (Міністерство Туризму та Інформації) улаштував подорож редакторів і видавців етнічної преси уже по інших місцевостях. Уряд запитав редакторів, скільки днів вони хочуть мандрувати, хоч сам пропонував тижневу подорож. Улаштовано голосування і більшість була за чотириденну подорож.

Подорож почалася ранком 26 травня від будинку парламенту провінції. Міністерство забезпечило редакторів спеціальним автобусом, крім якого ще було два авта урядових фотографів і спеціальний провідник від провінційної поліції, мілій і симпатичний капрал Т. А. Грайгер, який їздив з нами й минулого року, і проводив нашу групу всюди, де тільки нам було треба. Перед виїздом прибув міністер туризму та інформації п. Джеймс Олд, який побажав нам щасливої й приємної подорожі. Керував групою, був, як кажуть, нашим хазяїном, директор департаменту міністерства п. Ф. А. Венн, який є справді чудовим організатором і людиною культурною, делікатною, що вміє й хоче зробити все можливе, щоб нам було не лише корисно, а й приємно.

Участь у подорожі взяли понад 30 редакторів часописів, які видаються різними мовами (понад 20 різних мов). Українська група, як і минулого року, була найчисельніша. Були редактори чи редакційні робітники таких часописів: «Батьківщина» — Віра Королішина, «Вільне Слово» — С. Розоха, «Ми і Світ» — Ольга Колянківська, «Наша Мета» — о. Петро Хомін, «Новий Шлях» — керівник редакційного відділу в Торонто — Василь Левиць-

кий, «Нові Дні» — Петро Волиняк. «Гомін України» чомусь свого представника не вислав.

Уряд провінції забезпечив редакторську групу в подорожі не лише провідниками, а й покрив усі видатки: транспорт, готелі, харчування й напої і т. д. Виїхали ми о 9-ї годині ранку. Першим містом, яке ми відвідали, був Стратфорд.

СТРАТФОРД — МІСТО ШЕКСПІРІВСЬКИХ ФЕСТИВАЛІВ

Стратфорд — невеличке місто в Онтаріо, яке відограє поважну роль в культурі цілої Канади. Тут у 1956—1957 рр. збудовано театр, у якому кожного літа відбуваються Шекспірівські Фестивалі — виставляють п'єси Шекспіра, опери, улаштовують концерти, виставки, висвітлюють цікавіші фільми з цілого світу, ставлять цікавіші п'єси різних світових драматургів тощо. Взагалі, Стратфорд юстинні роками став центром театральної культури Канади.

Канада ще не має стаціонарних театрів і театральне мистецтво в Канаді тільки но розпочинається. Уже є опера й балет, але вони не працюють повний рік, а лише місяць чи й менше в Торонті, а потім виїздять на пару місяців в інші міста Канади. Шекспірівський театр у Стратфорді теж працює лише влітку, у час відпусток. На кожен сезон набираються виконавці. Здебільшого вони приїжджають з інших країн (США, Англія), але є й з Канади. До речі, цього року було запрошено й двох українок: Р. Росляк і І. Каравович. Це, звичайно, треба вважати не лише їх особистим осягом, а й осягом усієї української спільноти в Канаді.

Театр збудований за зразком Шекспірівського театру у Стратфорді. Англія, місце народження великого драматурга. Коштус він 2.150.000 доларів. Коли ми приїхали до Стратфорду, то театральний сезон ще не почався, бо відкриття його мало бути 14 червня. Тоді мала йти драма Шекспіра «Генрі IV», а потім «Фальстаф» і «Юрій Цезар». У театрі відбувалися лише проби, частину з яких ми мали змогу бачити. Дирекція театру дуже прихильно поставилаась до нас, дано всі можливі інформації, матеріали, нам показано все господарство театру, механізми сцен, винятково багату гардеробу, майстерні тощо.

Сам театр невеликий — має лише 2.258 сидячих місць (з одному нашому тижневику редактор ухитриється збільшити його до... 29.258 місць, але він усе збільшує в десятки разів!). Заля дуже вигідно збудована, але вигляд не дуже приємний — все в темних кольорах і цей темний колір просто гнітить людину.

Стратфорд завдяки театральному, тепер став дуже поважним туристичним центром Онтаріо: у місті за літній сезон загально буває 46 тисяч «ночувальників», які дають працю для яких 2.700 осіб і залишають у Стратфорді понад три мільйони доларів, не включаючи в цю суму вартості театральних квитків.

Другого дня місцевий щоденник «Стратфорд Бікан-Гералд» видрукував фото й таку вістку:

«Редактори етнічної преси відвідали місто й оглядали Фестивальний театр.

Редактори 30 етнічних газет прибули сьогодні до Стратфорду, який є частиною їхньої поїздки по Онтаріо. Вони відвідали Фестивальний Театр, мали обід у місцевому ресторані, а потім з автобуса оглянули місто. Із Стратфорду вони поїхали до Сарнії, де будуть ночувати.

У чотирорічній подорожі вони відвідають Вокертон, Доглас Пойнт, Овен Саунд, Тоберморі, Сент Беймавтс, Судбури, Пері Саунд і вернутися до Торонто. Більшість з цих 30 газет виходить у Торонто.

Це вже другий рік відбуваються такі подорожі. Організує їх міністерство туристики та інформації, щоб спопуляризувати в етнічній пресі справу туристики в Онтаріо. Минулого року поїздка відбулася до Тисячу Острівів, Кінгстону, Алгонквін Парку та в інші околиці. У поїздці беруть участь

також три представники міністерства з директором Ф. А. Веном на чолі...»

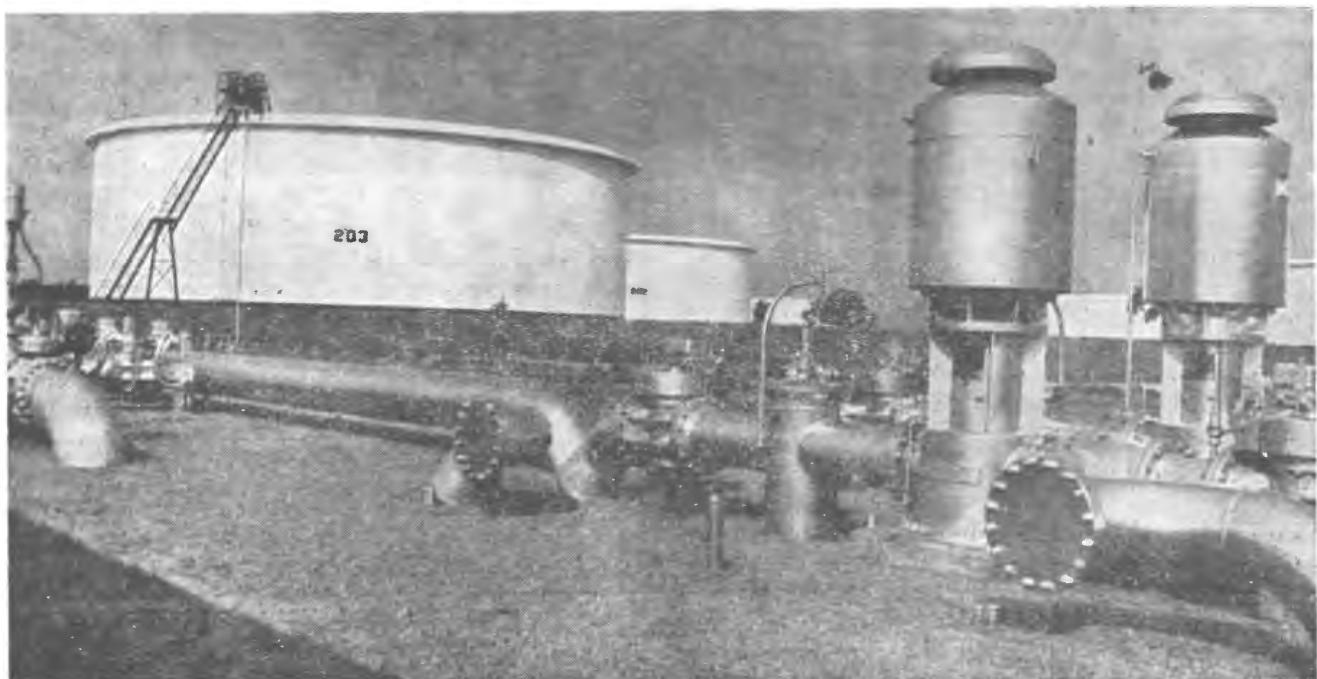
Театр фінансують усікі добродійні товариства, великі компанії і уряд Канади.

Загальний вигляд театру подано на першій сторінці обкладинки цього числа.

САРНІЯ — МІСТО НАФТИ, ХЕМІЇ І... «ГОЛУБИХ ВОД»...

Пообідавши в одному з кращих ресторанів Стратфорду, вирушаємо до Сарнії. Шлях проходить по горбистій місцевості укритий численними перелісками, що нагадує Придніпровську височину в Україні. З обох боків шляху чистенькі ферми з нудовими штучними пасовиськами і черідками худоби на них. Між пасовиськами — поля з пшеницею і вівсом, а переважно з кукурудзою на силос, бо тут переважає не зернове, а тваринницьке господарство. Досвідчене око відразу помітить, що не всі землі раціонально використані — відчувається «розтратність», бо землі багато. В Україні і взагалі в Європі на цій самій площі виплекали б удвічі чи й тричі більше тварин, як тут. Тут Канада не ощаджує — землі досить...

Розмістилися ми під Сарнією в гарному мотелі «Лореншен» і відразу поїхали оглядати місцевість. Найперше проїхались містом і оглянули нафтовий музей. У районі Сарнії знайдено першу нафтту на американському континенті ще поверх сто років тому. На полях навколо музеюного будинка ще збережено найдавніші нафтові криниці, з яких нафта черпалася відрами і витягувалася на поверхню журавлем, ручними коловоротами чи кінсьми й волами. Вивозили її в бочках. Поруч з цим є і найновіші устаткування для добування нафти. У му-

Нафтovі склади коло Сарнії

зей зібрано все, що торкається цього промислу від найдавніших часів. Дуже повний і геологічний відділ музею.

Справжньою гордістю Сарнії є так звана Хемічна Долина, розташована над рікою Сан Клер. Тут скучені найпотужніші хемічні підприємства Канади: тут і нафтovі рафінериї, і виріб пластмаси, і виріб хемічних добрий, і єдине підприємство в Канаді виробу штучної гуми, що є власністю уряду, і всякі інші речі. Це потужний комплекс хемічної промисловості з найновішою технікою, бо більшість підприємств Хемічної Долини побудовано вже по останній війні.

Винятково добре розташування цих підприємств, бо ріка Сан Клер входить у систему великого водного шляху Канади (ріка Сан Лорен і Великі озера), тому дешева й зручна транспортація сировини й виробів промисловості майже по всій Канаді і до США, до яких відси «руково подати»: тільки перейти довжелезний міст через р. Сан Клер і ти вже у США...

Сарнія дає прекрасні можливості туристам. Від самого міста аж до Гранд Бенд понад чудовим озером Гурон тягнеться розкішний пляж довжиною 50 миль. Усюди над берегом озера розташовані катеджі й кабіни і все можливе для водного спорту. Вода ж у цьому озері, на відміну від озера Онтаріо, дуже тепла й чиста. Озеро повне риби. Прибережні краєвиди чудові.

Увечорі того ж дня місцева Торговельна Палата вітала нас обідом у ресторані мотелю «Сагара». По вечорі проїхали по самому місті, але раптом пішов дощ, який скоро перетворився у справжню зливу і з автобуса вийти не було зможи. Но-

чуємо в мотелі «Лореншен», а другого дня по сніданкові їдемо до Вокертону.

ВОКЕРТОН — КЕТЕЛ ПОЙНТ — ІНДІЙСЬКІ РЕЗЕРВАЦІЇ

Недалеко від Сарнії шлях — досить звивистий — проходить великим суцільним лісовим масивом. Ліс переважно молодий, видно, не раз уже рубаний. У цьому лісовому масиві над озером Гурон розташована велика індійська резервація. Резервації — території, які належать індійцям. У них вони розташовують свої селища. Хати переважно убогі, порівняно з іншими будовами в Канаді. Коло хат майже нема оброблених ділянок. Видно інколи по кілька старих авт. Є в цих селищах і школи. Індійці як правило живуть з державної допомоги, яка є замала для високого стандарту життя. Коло хат видно замурзаних дітей і собак. Інколи сушаться розвіщені сіті, неводи та інший рибальський реманент. Ми не мали часу відвідати селища і оглядали їх лише з автобуса.

Після вчоращеного дощу наступило похолодання. Після кількаденної нестерпної просто парноти це навіть приємно. Але жінки щуляться і, виходячи з автобуса, надівають светри. Зупиняємося над берегом озера у так званій місцевості Кетел Пойнт на віддалі яких 35 миль від Сарнії. Виходимо з автобуса, щоб оглянути це справжнє чудо природи: різного розміру кам'яні кулі, цілком заокруглені і, здається, штучно відполіровані вкривають величезні простори в заплаві озера Гурон. Тут наш фотограф має що робити, бо група за групою вимагають фотографій то під якимсь урвищем під берегом, то навколо кам'яної кулі, то якогось краєвиду. Походження цих куль ще й досі остаточно не установле-

Зліва: П. Волиняк, Е. Конгодіч (серб) і М. Зінкак (білорус) на Кетел Пойнті.

но, але геологи нарахували їм поверх трьох мільйонів років віку...

Невеличке затишне містечко Вокертон. Члени Торговельної Палати (Чамберс оф Комерс) вітають нас, угощають, розповідають про свою чудову місцевість, у якій поєднання лісу, води й чистого повітря та повна тиша дають найкращі можливості відпочинку для людини, яка виснажилася від суетливого і стомлюючого життя у великому місті. Чудові майже дики краєвиди й здається безмежні простори цієї місцевості є справді місцем найприємнішого відпочинку.

(Закінчення в черговому числі)

ОГЛЯД ПРЕСИ

Передруковуємо тут листа-вияснення проф. М. Чубатого, який видrукуваний в органі католицького українського митрополита Максима "Поступ" (Вінніпег, 20 червня 1965 р.), з якого ясно, що католики, домагаючись від Риму українця-патріарха, мають на меті, що він буде патріархом не лише для католиків, а для всіх українців, бо кардинал Йосип лишається радянським громадянином, щоб мати змогу вернутись до "свого стада", яке складається не з двох-трьох мільйонів католиків, а до "40 МІЛЬЙОНІВ УКРАЇНЦІВ" в межах УРСР.

Як видно з листа проф. М. Чубатого, він його написав з дорученням кардинала Йосипа Сліпого. У всяком разі кардинал Йосип ще й досі його не спростував.

Цей лист відкидає всікі сумніви ѹ попередні дуже невиразні заяви католицьких українських достойників (менших чином за кардинала Йосипа) про те, що вони визнають, що в Україні мусить бути ДВА патріархи: католицький і православний. Це особливо бажаю знати п. С. Рицників і всім, що думають так, як він.

Передрук робимо навіть без правописних змін. РЕД.

ЧИ ВЕРНЕТЬСЯ КАРДИНАЛ КИР ЙОСИФ ДО СССР?

Достойний Редакторе!

Наголовок статті «Не вернеться в СССР», поміщеної в ч. 23 в «Поступі», говорив би немов би сам Верховний Архієпископ уже рішив не вертатися на Батьківщину та до свого духовного стада. Ціле звідомлення, оперте на здогадах при нагоді кардинальських торжеств у Римі, однаке не має ані одного слова самого Його Блаженства Кардинала Йосипа на попертя наголовку, що видніє над статтею «Не вернеться в СССР».

Після моєї думки не має жодної підстави до такого заключення. Я, як один з професорів, запрошених Його Блаженством до ведення частини адміністрації Українського Католицького Університету в Римі, який буде вже швидко урухомлений, перебуваючи в Римі в розмові з Його Блаженством, я порушив теж справу можливості повороту Достойного Основника Університету на Україну. Тоді Його Блаженство заявив рішуче, що в нього є воля вертатися до свого Духовного Стада в Україну.

Тоді теж я почув від Верховного Архієпископа, що він вважає своїм обов'язком задержати своє со-

вєтське громадянство, бо таке громадянство має 40 мільйонів українців і його обов'язком є бути з ними разом. Тоді я не відчув ані одної нотки, що говорила б про якийнебудь плян зрикатися совєтського громадянства, а тим самим загородити собі дорогу повороту на Україну раз на все.

Все ж таки на мій запит: «А що буде тоді з Університетом та другими установами, створеними в Римі», Його Блаженство відповів: «Прийдуть другі». Взагалі у всіх справах та починках Його Блаженства в Римі як Університету, Патріархату, Його Блаженство постійно і твердо підкреслював, що йде про творення церковно-національних установ, важливих на століття, а не про саму Особу Йосипа Сліпого. Тому я маю підстави сумніватися про дійсність написаного в наголовку статті в «Поступі» та деяких других позитивних тверджень, опертих тільки на здогадах.

Оба джерела інформації є не католицького походження, тому може й не всілі зрозуміти стежок думання Його Блаженства. Ми ж українські християни-католики знаємо добре, в чим лежить моральна велич Особи Йосипа Сліпого. Вона лежить у Його героїчній реалізації слів Христа Спасителя про Доброго Пастыря, що знає свої вівці і готов жити своє положити за їх спасення. Це були головні стежки думання та поступування Митрополита-Ісповідника продовж 18 літ советського переслідуван-

БУДЬТЕ НАЙКРАЩИМ У СВІТІ ПЕРЕДПЛАТИКОМ: НЕ ЧЕКАЙТЕ НА ПРИГАДКУ. А ВІДНОВІТЬ ПЕРЕДПЛАТУ САМИ!

Увага! ТОРОНТО ТА ОКОЛИЦІ Увага!

Ще один осяг української спільноти в Торонті ЦЕ ПІРШЕ УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ

Bloor Travel Agency

1190 Bloor St. W., Toronto, Ont.

Tel.: 535-2135 & 535-2136

У цьому бюрі будуть якнайкраще полагоджені всі Ваші проблеми пов'язані з індивідуальними, груповими, відпочинковими та іншими подорожами.

УСЕ ЦЕ РІДНОЮ МОВОЮ

Чи їдете Ви літаком, пароплавом, поїздом, чи автобусом, як у Канаді, так і в кожну іншу країну світу, усе це полагодять на місці досвідчені власники

ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО БЮРА ПОДОРОЖІ
В ТОРОНТІ

МАРКІЯН КОГУТ і ДАРІЯ ЗАЛОЗЕЦЬКА

Замовлення готелів, спровадження своїків, вироблення віз і пашпортів, безкошtonні інформації та поради у справі еміграції та багато інших справ

-- усе це легко полагодите в нашому бюрі.

ВІДВІДАЙТЕ НАШЕ БЮРО!

НОВІ ДНІ, ЛІПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1965

ня, в тім 10 років сталінського терору. Ці стежки думання є й нині в душі нашого Верховного Архієпископа: Це відповіальність Пастиря духовних овець за своє стадо в минулому та й тепер.

Відомо, що того права відмовляв Митрополито-
ви-Ісповидниківі Кремль після насильного формаль-
ного зліквідування Українсько-Католицької Церкви
1945 р. Це своє право бути Митрополитом та Па-
стирем своїх вірних все обстоював Йосиф Сліпий,
наражуючись на кількаразове в'язнення, судження
та небезпеку бути розстріляним кожної хвилини. В
цім напрямі наш Верховний Архієпископ став ви-
ще всіх католицьких ієрархів в комуністичних кра-
їнах, з яких деякі прийняли відсунення себе від
влади ієрархів та прийняли спокійне приватне життя.

Візваний Святішим Отцем на Собор, він при-
був з твердою постановою й тепер не покинутити
своїх овець. Він дотепер не зробив ніякого кроку,
щоб собі загородити поворот до свого стада. Духа
такого Доброго Євангельського Пастиря не всілі
зрозуміти багато емігрантів.

Річ природна, що совєтська влада може на-
сильно та безправно загородити нині поворот Його
Блаженству до своїх овець на Україну, але тільки
шляхом безправства, бо нарушенням права горо-
жанина жити в країні, в якій він має право горо-
жанства. Впустить його совєтська влада чи ні, —
того знати ми не можемо, бо рішення не лежить
вже ані в руках Його Блаженства, ані Святішого
Отця.

Микола Чубатий

НАПІС ЛИСТУВАННЯ

Вельмишановний Пане Редакторе!

Захоханий у Віталія Коротича — в людину, поета і
українця, "живого, нормального", "талановитого і інте-
лігентного" ("Нові Дні"). Із задоволенням і радістю чи-
тав Вашу розвідку про нього і про "чистих українців".
Не багато таких статей у нашій пресі.

Бажаю Вам доброго здоров'я, а "Новим Дням" дов-
гого віку.

Шлю передплату і 2.50 дол. на пресовий фонд.
Щиро Ваш

М. КОВАЛЕВСЬКИЙ, Сан Паул, США.

Дорогий Петре Кузьмовичу!

Шлю на пресовий фонд "Нових Днів" 7.50 дол. Це
збірка на родинному святі в Марії та Івана Треби. У
них відбулося хрещення сина Анатолія. Чину хрещен-
ня довершив о. О. Костюк у церкві св. Покрови в Мон-
реалі.

При милій гутірці після вечірі у батьків новоохре-
щеного Анатолія на заклик п. Науменка гості склали
22.50 дол., які розподілено так: на церкву св. Покрови
призначено 15.00 дол., а на розбудову "Нових днів" —
7.50 дол., які Вам і шлю разом з цим листом.

З пошаною до Вас

Віра КАНАРЕЙСЬКА, Монреаль, Канада.

Дорога Пані Канарейська,
сердечно дякую за листа. Щира подяка і всім гостям.
А малій Анатолій нехай здоровий і щасливий росте
батькові-матері на радість і втіху, а нашому народові
ї церкві на користь! РЕД.

"НОВІ ДНІ", ЛІПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1965

Вельмишановний Пане Волиняк!

Бажаю Вам і Вашому журналові щасливого продов-
ження видавання на довгі роки! А Вам — особливо здо-
ров'я, витривалості в цій тяжкій праці. Якось так ви-
ходить, що як Ви бувасте у Вінніпезі, то мене там не-
ма, бо кожного року весною іду до США, тому Ви ще
ні разу не оглянули Осередку Української Культури,
хоч він вартий цього.

З повагою до Вас

Тетяна КОШИЦЬ, Вінніпег, Канада.

Високоповажаний Пане Волиняк!

Говорять про "Нові Дні" люди, то й я скажу. Жур-
нал гарний, але допускається непростимих ляпсусів, да-
ючи місце на друк отаких речей, як відповідь вельми-
шановної пані Гуменної не менш поважаному панові В.
Чапленкові. Волосся піднімається від страху й починає
нудити, як читаєш на сторінках преси (і то поважної)
отак "через перелаз вирішувану" полеміку. Я розумію,
що Ви були зобов'язані пані Д. Гуменній видрукувати
те її писання, але в сто крат Ви зобов'язані перед нами,
читачами, то й не треба було друкувати. Нехай би сва-
рились десь, щоб люди не знали, що й боги сваряться,
та не зневіряться в них.

На все добре!

Вас шануючий

В. ШЕВЧЕНКО, Форт Вейн, США.

Дорогий Петре Кузьмовичу!

Шлю гроші за одного нового передплатника і 25.00
дол. на розбудову журналу з нагоди 15-ліття журналу.
Бажаю витримати ще й других 15 літ!

З пошаною

С. КУЛИК, Бронкс, США.

Вельмишановний Петре Кузьмовичу!

Шлю передплату і 1.00 на розбудову. Одночасно
бажаю успіхів у другій п'ятнадцятці.

Виходить так, шан. Петре Кузьмовичу, що коли я
маю критичні думки про В. Коротича, то я вже є "бай-
стрюком України"? Я не дивуюсь, що В. Коротич такого

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ОПАЛОВА ФІРМА

Future Fuel Oil Ltd.

& Service Station

945 Bloor St. West — Toronto, Ont.

24-ГОДИННА

СОЛІДНА

I СКОРА ОБСЛУГА.

Чищення і направа форнесів безплатна.

Скористайте з доброї нагоди і замовляйте
оливу в нас.

Наші телефони:

Телефон бюро: LE 6-3551   Уночі: RO 2-9494

вірша написав, але дивуюсь, що Ви такого вірша ви-
друкували. А як же тоді з демократією в Канаді?

На все добре!

Яків МОМОТ, Монреаль, Канада.

Ні, зовсім так не виходить. Ви можете бути най-
гіршої думки про В. Коротича, про його вірші і т.
д., але не можна його ляпти останніми словами лише
тому, що він живе в Україні, а не на еміграції. А так
з писання в деяких газетах наших виходить. Про це
й мова у вірші тому. То чобу б його не видрукувати?

П. ВОЛ.

З НОВИХ ВИДАНЬ

В. Чапленко. ПИВОРІЗ. Історично-побутова повість.
Видання друге, перероблене. Сторінок 168. Нью-Йорк.
1965. Видання, мабуть, авторове. Передмова авторова.
Тираж 500 прим.

Юрій Шерех. НЕ ДЛЯ ДІТЕЙ. Літературно-критичні
статті і есеї. Вступна стаття Юрія Шевельова. Обкладинка Якова Гніздовського. Видавництво "Пролог". Нью-Йорк. 1964. Стор. 414.

У цій книзі зібрано статті, друковані в різний час
у різних виданнях. Багато з них були друковані в "Но-
вих Днях". Сподіваємося, пізніше видрукувати спеціальну
статтю про цей збірник.

Панас Феденко. ІСААК МАЗЕПА, борець за волю
України. Видавництво "Наше Слово". Лондон. 1964. Сто-
рінок 223, разом з усікими додатками від в-ва — 228.

Людмила Коваленко. ДВІ КРАСИ.. Новелі. Обкладинка Я. Гніздовського. Видавництво "Ми і Світ". Торонто, Канада. 1965. Стор. 112. Друк: "Київ", Торонто.

Юрій Коломиць. ГРАНЧАСТЕ СОНЦЕ. Поезії. Об-
кладинка і рисунки Анатолія Коломиця. В-во Нью-
Йоркської Групи (поетів), Нью-Йорк — Чікаго. 1965.
Сторінок 78. Це перша збірка цього поета.

Патріція Килина. ЛЕГЕНДИ І СНИ. Поезії. Обкладинка Я. Гніздовського. В-во Нью-Йоркської Групи (поетів). Нью-Йорк. 1964. Стор. 60.

Богдан Бойчук. ВІРШІ ДЛЯ МЕХІКО. Поезії. Обкладинка Б. Пачовського. В-во Нью-Йоркської Групи (поетів). Мюнхен. 1964. Стор. 19.

АКАФІСТ ПОКРОВІ ПРЕЧИСТОЇ БОГОРОДИЦІ. "Не-
порушна стіна" катедри Св. Софії, Премудрості Божої,

ВИЙШЛА З ДРУКУ ПОВІСТЬ ЯРОСЛАВИ ОСТРУК "РОДИНА ГОЛЬДІВ"

Ця повість — це розповідь про жидівську
родину, яку в часи гітлерівського терору рятує
український селянин.

Ціна: \$2.50, а для тих, що куплять більше
книжок, — 30% знижки.

Цієї ж авторки вийшли ще такі книжки:
«Провалля», «Оля». Авторка закінчує другу частину повісті «Оля», що буде зватись «Хуртовина гряде».

Замовляти усі книжки від авторки:

Mrs. Y. Ostruk
1120 Chelten Ave.
Philadelphia 26, Pa.
U.S.A.

в Києві. Друге видання перекладу Превесеческішого Отця Нестора Шараївського, Архієпископа УАПЦ, Р. Б. 1927. Видання Архієпископа Євгена, УАПЦ Соборно-правної Київської Благодаті на чужині. Бюль, Швейцарія. Р. Б. 1965. Стор. 20.

На жаль, це видання може мати лише практичне, а не наукове значення, бо в ньому бракує відповідісні статті про перше видання. Чи зроблені якість зміни при перевиданні — також невідомо.

НОВІ ПОЕЗІЇ. ч. 6. В-во Нью-Йоркської Групи (поетів). 1964.

Це збірка віршів наших "модерністів". Оформлена теж дуже "модерно" різними мистцями. Тираж збірки — 500 прим. Сторінки не позначені, а лічити їх не було бажання, тому кількості сторінок не подаємо. Всі "поезії" писані рукого автора, видання фотографічне.

ЗАМОВЛЯЙТЕ НОВІ ЦІННІ І ЦІКАВІ КНИЖКИ

Ст. Георге: Вибрані твори (перекл. М. Орест) \$1.25; Мих. Орест: Душа і доля \$1.00; Юр. Клен: Попіл імперії \$3.25; Дм. Чуб: Вовчена (твори для дітей) \$0.40; Вас. Чапленко: Чорноморці або кошовий Харко у усім товариством (роман з історії України, велика книга) \$3.00; Артем Орел: Словник чужомовних слів (українською мовою), книга I. \$3.00, книга II. \$3.50. «Словник» докладно зложений, багато слів. Словники Київського видання переповнені комуністичною агітацією, тепер, нарешті, маємо словника об'єктивного. Цінна праця» («В. і К.», ч. 5, 1965); Г. Гаггард: Беніта (роман з англ.) \$1.25; Е. Маланюк: Вибрані твори \$2.00; В. Дудінцев: Не хлібом єдиним (цінний роман, рос. мовою) \$2.00; Антологія укр. поезії \$3.00; Панас Феденко: Несмертельна слава (істор. роман) — \$2.55; І. Мазепа (життя й діяльність, листи В. Винниченка та ін.) — \$2.50; Український пух у ХХ ст. (велика книга, 18 розділів) — 2.75; В. Чапленко: «Пиворіз» (нова істор. повість) \$2.00; Ф. Мелешко: «Три покоління» (повість) \$3.00; «Семенова криниця» (оповідання) \$1.00; Ол. Бабій: «Повстанці» (повість-поема) \$1.75; З. Тулуб: «В степу безкрайм за Уралом» (істор. роман) \$3.00; У. Самчук: «Марія» (повість) \$1.75; П. Мирний: «Повія» (роман) \$3.00; І. Манило: «Грім за зорею» \$1.00; «Пеани і кпні» \$0.50; А. Міцкевич: «Пан Тадеуш» (у дванадцяти книгах, перекл. М. Рильський) \$2.75; Гр. Тютюнник: «Вир» (роман) \$2.85; Вибрані твори Котляревського, Гребінки, Глібова, Самійленка та ін. \$1.00; С. Скляренко: Історичний роман «Володимир» \$2.85. Попит на ці книжки — постійний і тривкий. Замовлення та гроші висилайте на адресу Об'єднання Письменників «Волосожар»:

Mr. I. Manylo, Wolosozar
P. O. Box 472
Vineland, N. J., U.S.A.

ІНФОРМАТИВНИЙ ЛИСТОК ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРИНАРНИХ ЛІКАРІВ. Рік XVI, ч. 2 (61), квітень-червень, 1965. Чікаро—Саскатун. Стор. 36 + 4 стор. обкладинки, з яких 2 стор. використано.

Календар-Альманах "МІТЛА" на 1965 рік. Обладника Б. Крюкова. В-во Юліана Середяка. Буенос-Айрес. 1964. Стор. 128.

Тарас Шевченко. **ЗАПОВІТ.** Видавництво Юліана Середяка. Буенос-Айрес. 1964. Тираж 2000. Стор. 60.

Книжечка гарно оправлена, але друг (фотографічний) дуже поганий. На книжечці позначено: "В 150-річчя з дня народження Тараса Шевченка — українська еміграція". Хто дав таке доручення п. Середякові? На якій підставі зроблено таку присвяту? Тим більше негарно виглядає, що всі 45 перекладів "Заповіту" перефотографовано із чепурно і культурно виданої книжечки "Заповіт мовами світу", що вийшла в Києві в 1961 році (Видавництво Академії Наук Української РСР). Звичайно, можна б і передрукувати її на еміграції — тому б і ні? — але треба було подати джерело передруку і не робити тієї присвяти від імені всієї еміграції. Так робити щонайменше некультурно. І цей вчинок не є честью для всієї еміграції, бо її ж іменем і видана книжечка.

Олекса Ізарський. **РАНОК.** Повість. Бібліотека "Сучасності", ч. 7. Мюнхен. 1963. Стор. 135.

Людмила Коваленко. **СТЕПОВІ ОБРІЇ.** Частина перша трилогії: Наша не своя земля. Видавнича спілка "Тризуб". Вінніпег. Канада. 1964. Стор. 226.

ВИХОВНИЦЯ ПОКОЛІНЬ КОНСТАНТИНА МАЛИЦЬКА, громадська діячка, педагог і письменница. Збірка статей і спогадів. Передмова Ірини Павликівської. Видання Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. Торонто, Канада. 1965. Стор. 124. Ціна — 2.00 дол.

Митрополит Іларіон. **ДОХРИСТИАНСЬКІ ВІРУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.** Історично-релігійна монографія. Видання Видавничої Комісії при товаристві "Волинь". Вінніпег. 1965. Стор. 424.

Константин С. Кононенко. **УКРАЇНА І РОСІЯ.** Соціально-економічні підстави української національної ідеї 1917—1960. Видання Українського Технічно-Господарського Інституту. Серія: Монографії — ч. 1. Мюнхен. 1965. Стор. 535.

Дарія Ярославська. **ПОВІНЬ.** Роман у трьох частинах. Частина перша: На крутій дорозі. Обкладинка Бориса Кріскова. В-во "Добра Книжка". Торонто. 1964. Стор. 266.

Б. Полянич. **ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ.** Сенсаційна повість з часів гетьмана Кирила Розумовського і графа Григора Орлика. В-во "Добра Книжка". Торонто. 1963. Стор. 200.

Найбільшою сенсацією цієї "сенсаційної повісті" є твердження, що Григор Орлик був католиком.. Ха-ха! Чекаємо чергових "сенсаційних повістей" (у виданні "Добрій Книжки", звичайно!), у яких буде "науково доведено", що гетьман Богдан Хмельницький, Максим Залізни та Іван Гонта були якщо не римокатоликами, то бодай уніятами.. І буде тоді всім "страшно весело". І церковні та політичні єдності нашої нації буде неочіненна користь. Якщо вірити, що власник видавництва "Добра Книжка" Олександер Мох поширює в народі справді добру книжку (без лапок!!!), а не халтуру типу Поляничевих "сенсаційних повістей", то чому не вірити, що Орлик, Хмельницький, Залізни та Гонта католики, або бодай уніати?..

НОВІ ДНІ, ЛІПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1965

Марія Кузьмович-Головінська. **ПОПУДНИК.** Сценічна картина в 5 відслонках на основі бойківського повітря. В-во "Добра Книжка". Торонто. 1965. Стор. 44.

Еп. Фултон Дж. Шін. **ВЕСЕЛКА СТРАЖДАНЬ.** Пере-клад о. Володимира Фірмана. В-во oo. Василіян. Торонто. 1965. Стор. 56.

Вогірський. **ЦАР ДАВИД.** В-во oo. Василіян. Торонто. 1963. Стор. 61.

ПРАВОСЛАВНИЙ УКРАЇНЕЦЬ. Церковно-громадський місячник УАПЦ (Соборноправної) ч. 2 (98), квітень-червень, 1965. Чікаро, США. Стор. 24 + 4 стор. обкладинки (всі чотирі використані).

ГАРНИЙ ПОДАРУНОК ДІТЯМ

"СОНЯШНИК," ШІСТЬ РІЧНИКІВ

оправлені у три великі книжки

у кожній по 440 сторінок друку):

1. За 1956 і 1957 роки — ціна: 6.50 дол.
2. За 1958 і 1959 роки — ціна: 6.50 дол.
3. За 1960 і 1961 роки — ціна: 6.50 дол.

Купіть ці три книжки і позбавитесь клопоту: що дитині дати прочитати, чи що їй прочитати, бо

● У цих трьох книгах знайдете відповідні матеріали на кожну пору року, на кожне політичне чи релігійне свято.

● У цих трьох книгах знайдете матеріали з історії та географії України.

● У цих трьох книгах знайдете твори найкращих сучасних дитячих письменників і письменників-класиків.

● У цих трьох книгах знайдете багато добрих ілюстрацій майже до кожного твору. Обкладинка кожного числа видрукувана у двох кольорах.

Книжки гарно оправлені в полотно, із золотими витисками.

Замовляти в "Нових Днях".

Уже появився надзвичайно цінний твір проф. К. Кононенка

УКРАЇНА І РОСІЯ

Соціально-економічні підстави української національної ідеї 1917—1960,

який уперше розкриває повністю в нашій і світовій науковій літературі російсько-більшовицьку імперіалістичну політику в народному господарстві України.

Книга має 535 стор. і коштує 10.00 дол. у заокеанських, 35 нім. марок в європейських країнах. Чистий прибуток призначений на друк чергової наукової монографії. Замовлення присилати разом з оплатою на адресу:

Ukrainisches
Technisch-Wirtschaftliches Institut
8 Munchen 27, Laplacestrasse 24
(Germany)

СОЛОВЕЙКО І ЖАБА

В редакції, над річкою, під грабом,
Побачив Соловей Ропуху-Жабу:
— І ти вже умостилася в печать?
— Пишу. Пишу... Чому б і не писати?
Коли Комар бездарний і мізерний
Вливається у течію модерну,
Чи ж можу я мовчать?
Пишу. Пишу... Прострекотала потім.
І зникла у болоті.

Василь Дубина

НА ФОТО: Галина Нитченко, яка цього року закінчила університет у Монаші коло Мельбурна, Австралія. Серед випускників цього молодого університету це перша українка, що закінчила і одержала звання бакалавра (Бачелор офф Артс). Але Галина Нитченко університету не залишила, а продовжує навчання, на ступінь магістра.

Г. Нитченко колись друкувала свої оповідання та ілюстрації в нашому дитячому журналі "Соняшник" та в газеті "Вільна Думка" (Сідней, Австралія), а також надрукувала кілька англомовних віршів в університетському журналі "Орфейс". Тепер Галина Нитченко перекладає англійською мовою вірші недавно померлого нашого поета Василя Симоненка.

Галину Нитченко відзначила австралійська англомовна преса її телебачення. Бажаємо їй дальших успіхів у навчанні її праці!

БІОНІКА І ДЕЛЬФІНИ

Інтенсивно розвивається у наш час одна з галузей кібернетики — біоніка. Ця наука охоплює велике коло питань, над якими замислювалося вже не одне покоління вчених. Її завдання — навчитися використовувати знання про процеси, що відбуваються у живій природі, для розв'язання різних інженерних завдань. Як голуб орієнтується під час

лету? За яким принципом працює орган, що працює йому за навігаційний прилад? А які датчики допомагають рибам рік-у-рік знаходити одне й те ж місце для ікрометання? Багато подібних питань стоять у полі зору біоніки.

Цікаві досліди ставляться, зокрема, над дельфінами. Ці тварини мають дивну здатність безпомилково і швидко знаходити шлях в океані, на великій відстані виявляти перешкоди. Розкриття механізму орієнтації цих тварин може стати ключем до розробки нових або вдосконалення існуючих заходів орієнтації кораблів.

Американські вчені провели ряд дослідів, які дали цінні відомості про гідролокатор дельфіна, можливості якого незрівняно більші порівняно з усіма гідролокаторами, створеними людиною. Під час дослідів дельфіну закривали очі гумовими присосами. Та, незважаючи на це, тварина безпомилково орієнтувалася по відбитих сигналах, доводячи тим самим, що для розпізнання розмірів і форм різних предметів їй не потрібен зір. У 98 випадках із 100 дельфіни правильно визначали, з якого боку їх шляху було підвішено пластмасову кулю.

Висловлюється припущення, що, посилючи звукові сигнали, дельфін набирає повітря в мішечок, розміщений у верхній частині голови, а потім проганяє це повітря крізь спеціальні клапани. При цьому виникають звуки, що складаються з коливань високих і низьких частот. Ці звуки посилаються у навколошній водний простір через рупороподібні мішечки, що знаходяться у передній частині голови тварини.

Посидаючи сигнали, дельфін повертає голову з боку в бік, у межах 20—30 градусів. Коли сигнал зустрічає на своєму шляху якийсь предмет, він відбивається, утворюючи сигнал нижчої частоти. Цей відбитий сигнал приймається дельфіном через вуха, а високочастотні сигнали — через пащу.

У такої системи є цінні особливості. Поперше сигнал дельфіна має дві складові — високочастотну і низькочастотну, а це підвищує орієнтувальну здатність тварини. Крім того, дельфін може фокусувати промінь свого гідролокатора. — а саме до цього прагнуть зараз конструктори гідролокаторів.

Цікаві результати дало вивчення «мовою» і слухової апаратури дельфінів. Ці тварини мають свою «мову», з допомогою якої легко спілкуються між собою.

Визначення «мови» дельфінів здійснюється з допомогою приладу, що «впізнає» складні звукові сигнали. Скептрон — так звється цей прилад — піретворює звуковий сигнал на оптичне зображення, яке потім фотографується на діапозитив. У залежності від частоти сигналів утворюються різні оптичні зображення. Вивчення звукових сигналів у різних видів дельфінів дозволило припустити, що існує універсальна «мова», з допомогою якої відбувається спілкування між дельфінами різних видів.

Вчені припускають, що наступним етапом у вивчені цих тварин буде спроба імітувати їхню

«мову», користуючись одержаними оптичними зображеннями. З допомогою приладу їх можна переворити на звукові сигнали і програвати дельфінам.

B. Колесник

(«Наука і Життя», ч. 4, 1965. Київ.)

З РОДОВОДУ РЕЧЕЙ

СОПІЛКА

Цей простий музичний інструмент відомий з глибокої давнини. Черепки грецьких ваз, вірші еллінських поетів донесли до нас свідчення того, що нехитра дудочка була дуже популярною в ті давні часи. Пізніше вона поширилась у багатьох країнах, серед багатьох народів.

У «Лексиконі» Памви Беренди (1627 рік) слово «сопілка» пояснюється так: «Пища́лка, музика невеличка, московська і грецька теж...».

Коли ж сопілка з'явилася в Україні?

Якось реставратори Софійського собору в Києві, провадячи відбудовні роботи, випадково виявили під товстим шаром фарб інший, давніший розпис. То були всесвітньовідомі нині фрески Софійського собору і серед них — груповий портрет dochok Ярослава Мудрого.

За переказом, на стіні, що навпроти олтаря, мало бути зображення самого Ярослава. Та виявити його не вдалося. Мабуть, зображення це загинуло під час однієї з численних перебудов собору. Але незабаром радість заступила розчарування: під шаром фарб виявили ще одну фреску, яка зображала людину в блазенському ковпаку. Вона грава на інструменті, який тримала біля губ.

Вчені установили, що це київський скоморох, що грає на сопілці! Отже, сопілка була відома в Україні в XI столітті, а може, навіть і раніше.

Церква переслідувала цей народний інструмент. У «Домострії», складеному священиком Сільвестром, вказувалось: «Уси, хто любить сопілку, горітимуть пекельним вогнем».

Народ склав про сопілку чимало поетичних легенд. Одна з них, що була поширена в Україні,

КУПІТЬ ЦІ КНИЖКИ

1. Олена Курило, «УВАГИ ДО СУЧASNНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ».

Про цю книгу див. у «Нових Днях» за листопад 1960 р. на стор. 23.

Ціна її: для передплатників «Нових Днів» — 2.00 дол., а для всіх інших — 2.50 дол.

2. «НОВИЙ ОБРІЙ», ч. 2, альманах, присвячений 10-річчю масового українського поселення в Австралії.

В альманасі є багато цікавих і дуже різноманітних матеріалів.

Ціна за примірник — 1.50 дол.

Обидві книжки замовляти в «Нових Днях».

наділяла сопілку властивістю причаровувати русалок.

Чудово грав на сопілці український філософ Григорій Сковорода, який створив кілька цікавих мотивів для цього інструменту. Сопілку і флейту в своїх подорожах він носив за поясом. Так його часто зображали на старовинних портретах.

Герой драми-феєрії «Лісова пісня» Лукаш чарівною грою на сопілці оживляв природу. Цікаво, що мелодію для сопілки написала сама Леся Українка.

Партії сопілки вводили в свої оркестрові твори Глінка, Римський-Корсаков, Лисенко.

G. Філановський

Ю. Колесніченко

(«Наука і Життя», ч. 4, 1965. Київ.)

ЛАВР БЛАГОРОДНИЙ У ПРИКАРПАТТІ

Лазр благородний. Відомо, що ця культура росте лише в теплих кліматичних умовах, зорема в Криму і на Кавказі. І ось її привезли в Прикарпаття. Теплолюбна рослина довго не бажала «мириться» з суворим кліматом цього краю. Але шість років наполегливої роботи випускника Київської сільськогосподарської академії агронома Олега Васильовича Гіндича увінчались успіхом.

На власній дослідній ділянці Олег Васильович виростив лавр висотою до двох метрів. А навесні минулого року він заклав у Кутському і Криворівнянському лісництвах (Івано-Франківська область) цілу плантацію благородного лавру. Десять тисяч штук саджанців, надісланих з Криму, чудово прижилися. Вивчення вмісту етерних олій показало, що карпатський лавр у цьому відношенні нічим не поступається перед кримським. Почали думати про його промислове використання. Але собівартість саджанців, привезених з Криму, висока. Тому Олег Васильович відразу ж почав вирощувати лавр з насіння. Закладені плантіці через два роки даватимуть прибутки.

На думку О. Гіндича, лавр благородний знайде постійну «прописку» і в Закарпатті, де клімат ще сприятливіший для його вирощування, ніж у Карпатах.

(«Наука і Життя», ч. 4, 1965. Київ.)

МОСТИ ІЗ СТАНДАРТНИХ ДЕТАЛЕЙ

Японська фірма Ніппон Конан виготовляє мостові конструкції, з яких можна скласти міст за 10 годин. При масовому виробництві такі мости коштуватимуть дешевше, ніж залізобетонні, причому більшість робіт зможуть виконувати некваліфіковані робітники.

ОПРАВЛЕНІ РІЧНИКИ ЖУРНАЛІВ

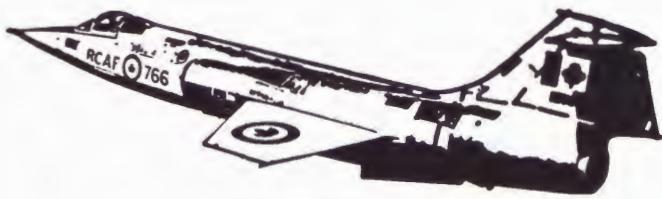
“НОВІ ДНІ”

Кожен річник окремо, гарна полотняна оправа із золотим тисненням, разом 432 сторінки друку.

Ціна за річник 5.00

Mr. A. Chudieck 449
19940 Goddard Ave.
Detroit, 34, Mich.

POSTAGE PAID AT TORONTO

ІНТЕГРОВАНІ

ДЛЯ МОГУТНОСТІ

Ніколи досі ще не було кращих можливостей для служби... навчання... і подорожування в Канадських Збройних Силах. Тепер при інтеграції варто поважно подумати про цю кар'єру. Якщо ти відповідатимеш високому стандартові вимог Канадських Збройних Сил, тебе чекає на ціле життя кар'єра, яка цікава, добре платна і повна задоволень. Щоб більше довідатися про найmodерніші на світі збройні сили, зголосися до місцевого порадника у справі служби у Канадських Збройних Силах.

ТЕПЕР МАЄШ БАГАТО
КРАЩІ МОЖЛИВОСТІ
ДЛЯ СЛУЖБИ... НАВЧАННЯ... І ПОДОРОЖУВАННЯ У КАНАДСЬКИХ
ЗБРОЙНИХ СИЛАХ